

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2020/421000013046

Účtovné a právne aspekty spoločnosti v kríze

Diplomová práca

2020

Bc. Paulína Harabrínová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Účtovné a právne aspekty spoločnosti v kríze

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Ing. Lucia Ondrušová, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Paulína Harabrínová

ABSTRAKT

HARABRÍNOVÁ , PAULÍNA: *Účtovné a právne aspekty spoločnosti v kríze*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Lucia Ondrušová, PhD.– Bratislava: FHI EU, 2020, 75 strán.

Cieľom diplomovej práce je sledovať dopady na fungovanie spoločnosti v kríze z účtovného hľadiska a právnych krokov, ktoré musí spoločnosť v kríze pri riešení uvedenej problematiky uskutočniť. Riešiť problematiku ozdravného plánu v účtovnej jednotke ako aj možnosti zrušenia spoločnosti s likvidáciou resp. vstupom spoločnosti do konkurzu alebo reštrukturalizácie. Práca obsahuje 5 schém a 22 tabuliek. Diplomová práca sa skladá z troch kapitol. V prvej kapitole s názvom „Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí“ si definujeme právnu úpravu obchodných spoločností podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Charakterizujeme krízu ako jednu z fáz životného cyklu obchodných spoločností a zameriame sa na spôsoby riešenia krízy, a to zrušením spoločnosti s likvidáciou alebo bez likvidácie, konsolidáciou a sanáciou účtovnej jednotky, vstupom spoločnosti do konkurzu alebo reštrukturalizácie. Druhá časť diplomovej práce sa venuje vymedzeniu cieľa práce, postupov a metód, ktoré sme pri písaní diplomovej práce využili. Tretia kapitola diplomovej práce sa zaoberá riešením krízy z účtovného a daňového hľadiska v nami vybraných účtovných jednotkách. V práci si konkrétne priblížime účtovné prípady vznikajúce pri zlúčení, reštrukturalizácii a konkurze. V závere diplomovej práce poskytneme zhodnotenie jednotlivých spôsobov riešenia krízy a odporúčania ako danú krízu prekonať pri zachovaní podnikateľskej činnosti.

Kľúčové slová : obchodná spoločnosť, kríza, konkurz, reštrukturalizácia

ABSTRACT

HARABRÍNOVÁ, PAULÍNA: *Accounting and legal aspects of a company in a crisis.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Advisor: Ing. Lucia Ondrušová, PhD.– Bratislava: FHI EU, 2020, 75 pages.

The aim of diploma thesis is monitoring impacts on other functioning of the company in crisis in terms of accounting and legal steps that the company in crisis in addressing the issue. Address the issue of recovery plan in the entity as well as the possibility of winding up the company with liquidation, respectively the company's entry into bankruptcy or restructuring. The thesis contains 5 schemes and 22 tables. Diploma thesis consist of three chapters. In the first chapter entitled „Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí“ we will define the legal regulation of trading companies according to act 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. We characterize the crisis as one of the phases of business life cycle and focus on ways of solving the crisis by winding up the company with or without liquidation, consolidating and rehabilitating the entity, entering the company in bankruptcy or restructuring. The second part of the thesis is devoted to the definition of the goal of the work, procedures and methods that we used when writing the thesis. The third chapter of the thesis deals with the solution of the crisis from the accounting and tax point of view in the selected accounting units. We will discuss accounting cases arising from mergers, restructuring and bankruptcy. At the end of the thesis we provide an evaluation of the various ways of solving the crisis and recommendations how to overcome the crisis while maintaining business activity.

Keywords: trading company, crisis, bankruptcy, restructuring.

Zoznam skratiek

D – Strana Dal

DHM – Dlhodobý hmotný majetok

DNM – Dlhodobý nehmotný majetok

DPH – Daň z pridanej hodnoty

IÚD – Interný účtovný doklad

M – Majetok

MD – Strana Má dať

MFSR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MÚJ – Mikro účtovná jednotka

OP – Opravná položka

PPD – Príjmový pokladničný doklad

RH – Reálna hodnota

SHV a SHV – Samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí

SR – Slovenská republika

Strana A – Strana aktív

Strana P – Strana pasív

ÚH – Účtovná hodnota

VBÚ – Výpis z bankového účtu

VH – Výsledok hospodárenia

VI – Vlastné imanie

VPD – Výdavkový pokladničný doklad

Z – Záväzky

Zoznam tabuliek a schém

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Príčiny krízy v spoločnosti

Tabuľka 2: Upísanie nepeňažného vkladu cez 411 - Základné imanie

Tabuľka 3: Účtovanie vkladu cez účet 413 – Ostatné kapitálové fondy

Tabuľka 4: Prijatá pôžička od spoločníka a jej kapitalizácia

Tabuľka 5: Precenenie na reálnu hodnotu

Tabuľka 6: Precenenie majetku brutto spôsobom

Tabuľka 7: Precenenie majetku netto spôsobom

Tabuľka 8: Prihlasovanie pohľadávok

Tabuľka 9: Zabezpečené pohľadávky v reštrukturalizácii

Tabuľka 10: Zvýšenie hodnoty záväzku v reštrukturalizácii

Tabuľka 11: Zníženie hodnoty nevymožiteľného záväzku v reštrukturalizácii

Tabuľka 12: Zníženie záväzku vo výške 50 % v reštrukturalizácii

Tabuľka 13: Splátka pohľadávky v reštrukturalizácii

Tabuľka 14: Vysporiadanie pohľadávky zo zisku v reštrukturalizácii

Tabuľka 15: Uspokojenie pohľadávky veriteľa vydaním akcií alebo iných majetkových súčastí

Tabuľka 16: Tvorba opravnej položky k pohľadávke

Tabuľka 17: Inkaso prihlásenej pohľadávky

Tabuľka 18: Podmienená pohľadávka

Tabuľka 19: Výmena pohľadávky za akcie alebo iné majetkové účasti

Tabuľka 20: Výhody a nevýhody reštrukturalizácie

Tabuľka 21: Poskytnutie preddavku

Tabuľka 22: Výhody a nevýhody konkurzu

Zoznam schém

Schéma 1: Spoločnosť v kríze

Schéma 2: Vzťah likvidity a rentability

Schéma 3: Reštrukturalizácia - kroky

Schéma 4: Konkurz - kroky

Schéma 5: Prihlasovanie pohľadávok

Obsah

Úvod	10
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1. Typológia spoločností v podmienkach SR	12
1.1.1. Komanditná spoločnosť.....	13
1.1.2. Spoločnosť s ručením obmedzeným	14
1.1.3. Akciová spoločnosť.....	15
1.1.4. Jednoduchá spoločnosť na akcie.....	17
1.2. Spoločnosť v kríze	18
1.2.2. Príčiny vzniku krízy	21
1.2.3. Osobitné povinnosti spoločnosti v kríze	22
1.2.4. Spôsoby a postupy ako predísť krízovému stavu	24
1.3. Riešenie krízy.....	25
1.3.1. Zrušenie spoločnosti bez likvidácie	26
1.3.2. Zrušenie spoločnosti likvidáciou	28
1.3.3. Konsolidácia účtovnej jednotky.....	29
1.3.4. Sanácia účtovnej jednotky	30
1.3.5. Reštrukturalizácia účtovnej jednotky	30
1.3.6. Konkurz	35
1.3.7. Malý konkurz.....	39
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania práce	40
3. Výsledky práce a diskusia.....	42
3.1. Pomer vlastného imania a záväzkov – výpočet	42
3.2. Aplikácia účinkov zlúčenia účtovných jednotiek	48
3.2.1. Charakteristika spoločností.....	48
3.2.2. Proces zlúčenia.....	50
3.3. Postup a aplikácia účinkov reštrukturalizácie na účtovnú jednotku	55
3.3.1. Prihlasovanie pohľadávok do reštrukturalizácie.....	55
3.3.2. Účtovné a daňové aspekty reštrukturalizácie	59
3.3.3. Výhody a nevýhody reštrukturalizácie.....	66
3.4. Postup a aplikácia účinkov konkurzu na účtovnú jednotku	67
3.4.1. Účtovné a daňové aspekty konkurzu.....	68
3.4.2. Výhody a nevýhody konkurzu.....	70
3.5. Rozdiely medzi riešením úpadku dlžníka reštrukturalizáciou a konkurzom.....	70
Záver.....	72

Zoznam použitej literatúry.....	74
---------------------------------	----

Úvod

Životný cyklus podniku sa skladá z viacerých fáz. V niektorých fázach spoločnosť prosperuje, vytvára zisk predajom svojich výrobkov alebo poskytovaním služieb a tým je schopná včas splácať všetky svoje záväzky. V životnom cykle účtovných jednotiek existujú aj obdobia, kedy spoločnosť neprosperuje, nevytvára žiadny alebo veľmi nízky zisk, nemá dostatok peňažných prostriedkov na úhradu záväzkov voči jednotlivým dodávateľom. Na trhu sa pre podnikateľov vyskytuje stále viac nových podnikateľských príležitostí, s ktorými sú na druhej strane spojené rôzne hrozby. Okrem pozitívneho vývoja poznáme aj negatívny vývoj v podnikateľskej činnosti, teda prípady, kedy sa finančná situácia obchodnej spoločnosti zhoršila natoľko až došlo k vypuknutiu krízy. Krízu považujeme za nežiaducu fázu životného cyklu spoločnosti, ktorú nie je ľahké predvídať, či už z pohľadu času kedy dôjde k jej vypuknutiu alebo doby, počas ktorej bude kríza v účtovnej jednotke pretrvávať. Z účtovného hľadiska môžeme krízu definovať ako stav, pri ktorom nie je obchodná spoločnosť schopná splácať svoje splatné záväzky. Kríza tak ovplyvňuje nielen samotnú obchodnú spoločnosť, ale aj jej dodávateľov, zamestnancov, veriteľov a ďalšie osoby previazané s účtovnou jednotkou.

V prípade, ak podnik na základe finančných ukazovateľov zistí, že sa nachádza v kríze, je potrebné vykonať potrebné opatrenia na jej odstránenie. Potrebné je klásť dostatočný dôraz na priebežné sledovanie majetku, záväzkov a vlastného imania spoločnosti, keďže v niektorých prípadoch, ak sa spoločnosť dostane do úpadku, býva neskoro na jej úplné uzdravenie. Náprava krízy v rannom štádiu jej prepuknutia býva pre spoločnosť neporovnateľne menej nákladná. V niektorých prípadoch sú účinky krízy natoľko devastujúce až znamenajú zánik obchodnej spoločnosti.

Záverečná diplomová práca je rozčlenená do troch kapitol. V prvej sa zaoberáme teoretickou stránkou riešenej problematiky. Definujeme si právnu formu obchodných spoločností a právne normy, ktoré sa k nim viažu, pričom sa zameriame na spoločnosti, o ktorých pojednáva inštitút „Spoločnosť v kríze.“ Ďalej sa zameriame na definíciu a význam samotného inštitútu a hľadiská posúdenia spoločností v kríze. V rámci danej kapitoly sa sústreďujeme na spôsoby riešenia krízy. Prezentujeme si zrušenie spoločnosti bez likvidácie, zrušenie spoločnosti s likvidáciou, konsolidáciu alebo sanáciu. Najväčší dôraz kladieme na riešenie krízy prostredníctvom reštrukturalizácie a konkurzu. V rámci

reštrukturalizácie a konkurzu si objasníme jednotlivé právne kroky, ktoré musia účtovné jednotky realizovať na základe zákona č. 7/2005 Z.z. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako napríklad prihlasovanie pohľadávok v lehote platnej na ich prihlásenie.

V druhej kapitole diplomovej práce uvedieme hlavný a od neho sa odvíjajúce čiastkové ciele záverečnej práce, ktoré sme si vopred určili. Súčasťou sú aj použité metódy skúmania, ktoré sme využili pri písaní celej práce ako aj metodika práce.

V tretej poslednej časti práce sa zaoberáme praktickým riešením krízy z účtovného a daňového hľadiska, ktoré je podložené teoretickými poznatkami nadobudnutými v prvej kapitole. Na základe pomeru vlastných a cudzích zdrojov uvedieme príklady, kedy môžeme hovoriť o spoločnosti v kríze. V práci si konkrétne priblížime účtovné prípady vznikajúce pri zlúčení dvoch spoločností, ktoré majú rovnakú podnikateľskú činnosť, zameriame sa na postup, ktorý musia účtovné jednotky dodržiavať pri reštrukturalizácii a konkurze a rovnako na účtovné prípady, ktoré pri týchto spôsoboch riešenia krízy vznikajú.

V závere si uvedieme dosiahnuté výsledky a prezentujeme nami navrhnuté riešenia pre spoločnosti v kríze. Na koniec zhodnotíme, jednotlivé riešenia krízy uvedené v diplomovej práci.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Obchodné spoločnosti majú v trhovej ekonomike 21. storočia podstatné miesto. Samotná spoločnosť počas svojho života prechádza rôznymi fázami. Životný cyklus spoločnosti predstavuje obdobie od jej založenia, teda vzniku až po jej zrušenie, teda zánik. Jednotlivé spoločnosti ako samostatné jednotky vznikajú, postupe rastú, po čase sa začínajú stabilizovať a po rozdielne dlhom období zanikajú. Počas ich životného cyklu môžu nastať situácie, kedy vykazujú horšie finančné ukazovatele ako v iných obdobiach. Príčinou môžu byť rôzne interné alebo externé ukazovatele ako stagnácia alebo nestály odbyt výrobkov, zvyšujúci sa tlak zlepšujúcej sa konkurencie alebo znižovanie počtu a kvality odborných školení, prípadnej inak špecializovanej výchovy zamestnancov a pod.

1.1. Typológia spoločností v podmienkach SR

Skupiny obchodných spoločností, ktoré majú podobné znaky a charakteristiky, ktorými sa odlišujú od spoločností iného typu, sú zadelené do kategórií podľa rôznych kritérií. Medzi klasifikačné kritériá patria právna forma, vlastníctvo, charakter podniku¹ alebo veľkosť podniku. Pre potreby diplomovej práce si budeme bližšie definovať klasifikáciu podľa právnej formy, konkrétne obchodné spoločnosti. Obchodné spoločnosti, ktoré si bližšie uvedieme v tejto podkapitole, patria medzi kapitálové spoločnosti, ktorých základným znakom je, že majiteľ nie je povinný sa osobne zúčastňovať na podnikaní. Vlastník vloží do podniku kapitálový vklad vo forme peňazí alebo nepeňažného vkladu², pritom samotným vykonávaním podnikateľskej činnosti môže byť poverená splnomocnená osoba.

Obchodné spoločnosti sú v podmienkach SR rozčlenené do dvoch skupín:

1. Personálne (osobné) obchodné spoločnosti
2. Kapitálové obchodné spoločnosti

Pre personálne obchodné spoločnosti je typická osobná účasť vlastníkov na samotnom podnikaní. Jedná sa o spoluprácu minimálne dvoch osôb, pričom zákon

¹ Pre potreby diplomovej práce budeme považovať slová podnik a slovné spojenia obchodná spoločnosť a účtovná jednotka za synonymá.

² Nepeňažný vklad predstavuje majetok, ktorého hodnota sa dá vyjadriť v peniazoch a to spravidla na základe vykonaného znaleckého posudku. Záväzok vykonať akúkoľvek prácu alebo poskytnúť službu sa podľa zákona nesmie považovať za nepeňažný vklad. Pred zápisom základného imanie do príslušného obchodného registra je potrebné nepeňažný vklad splatiť. V prípade, ak spoločnosť nenadobudne vlastnícke právo k predmetu, ktorým je nepeňažný vklad, je povinný splatiť jeho hodnotu v peniazoch spoločník, ktorý sa ho zaviazal vložiť a spoločnosť je povinná predmet vrátiť, a to v lehote 90 dní odo dňa doručenia výzvy.

č.513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len Obchodný zákonník), v časti, ktorá pojednáva o všeobecných ustanoveniach, týkajúcich sa jednotlivých spoločností uvádza minimálny počet spoločníkov. Jednotlivý spoločníci ručia nielen svojím vkladom, pre ktorý nie je určená minimálna hodnota, ale aj vlastným majetkom. Všetci spoločníci majú zároveň právo vystupovať v orgánoch spoločnosti a konať v mene spoločnosti. Uvedený typ spoločnosti nemá stanovený ani minimálny vklad, a ani základné imanie. Zaradujeme sem komanditnú spoločnosť a verejnú obchodnú spoločnosť.

Kapitálové obchodné spoločnosti sú, už podľa názvu, charakteristické kapitálovou účasťou jednotlivých spoločníkov. Pri danom druhu obchodných spoločnosti sa nevyžaduje priama účasť spoločníka na podnikaní a riadení spoločnosti. Minimálne vklady v kapitálových spoločnostiach, ako aj výšku vlastného imania týchto spoločností, určuje Obchodný zákonník. Zaradujeme sem spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť a jednoduchú spoločnosť na akcie.

Podľa § 67i odsek 1 Obchodného zákonníka sa pojem „Spoločnosť v kríze“ viaže len na obchodné spoločnosti:

- Komanditná spoločnosť, ktorej komplementár nie je fyzickou osobou
- Spoločnosť s ručením obmedzeným
- Akciová spoločnosť
- Jednoduchá spoločnosť na akcie

Podľa § 67i odsek 2 Obchodného zákonníka sú vylúčené spoločnosti, ktoré nemôžeme zaradiť do spoločností v kríze. Väčšinou sa jedná o spoločnosti patriace do skupiny subjektov verejného záujmu ako banky, inštitúcie elektronických peňazí, poisťovne, zaistovne, zdravotné poisťovne, správcovské spoločnosti alebo burza cenných papierov.

1.1.1. Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť ako jedna z personálnych obchodných spoločností sa stáva právnickou osobou po zápise do príslušného obchodného registra. Štruktúra spoločníkov sa skladá z dvoch typov, a to komplementárov a komanditistov. Obchodný zákonník v § 67i, odsek 1 definuje pojem „Spoločnosť v kríze“ len pri komanditnej spoločnosti, pri ktorej ani jeden z komplementárov nie je fyzickou osobou. Každá komanditná spoločnosť musí mať aspoň jedného komplementára, ktorý ručí za záväzky neobmedzene, celým svojím majetkom a aspoň jedného komanditistu, ktorý ručí len do výšky svojho nesplateného vkladu. Vklad

komanditistu predstavuje sumu určenú zmluvou, ktorá je minimálne 250 eur, vklad komplementára nie je zákonne určený. Komanditná spoločnosť má pri vzniku spoločnosti špecifické zloženie zdrojov majetku, ktoré sa skladá najmä z vlastných vkladov, prípadne spojením cudzích a vlastných vkladov. (Máziková a kol., 2016) Medzi cudzie zdroje môžeme zaradiť pôžičky prijaté od spoločníka. V účtovníctve je potrebné rozlišovať, či sa jedná o dlhodobú alebo krátkodobú pôžičku prijatú buď od fyzickej alebo právnickej osoby.

Za špecifikáciu v prípade komanditnej spoločnosti môžeme považovať fakt, že výsledok hospodárenia – zisk sa delí medzi komplementárov a komanditistov, ktorí ho rozdielne zdaňujú. Zisk sa po vyčíslení rozdelí medzi komplementárov a komanditistov rovným dielom, ak nie je v zmluve určené inak. Rozdelenie zisku sa v skupine komplementárov realizuje rovnako rovným dielom a v skupine komanditistov podľa výšky splatených vkladov, prípadne podľa inak zvoleného kľúča. Časť zisku pripadajúca komplementárom sa nepovažuje za zisk spoločnosti, ale za príjem jednotlivého komplementára, ktorý ho musí uviesť vo svojom daňovom priznaní. Zisk pripadajúci komanditistom predstavuje základ dane z príjmov komanditnej spoločnosti. Ak spoločnosť vykazuje výsledok hospodárenia – stratu, použije na vysporiadanie straty rovnaký kľúč ako v prípade zisku.

1.1.2. Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným ako najčastejšie sa vyskytujúca forma súkromného podnikania v Slovenskej republike vzniká rovnako ako komanditná spoločnosť zápisom do obchodného registra na základe *spoločenskej zmluvy*³ alebo *zakladateľskej listiny*⁴. Spoločnosť môže mať minimálne jedného a maximálne 50 spoločníkov, ktorými môžu byť fyzické aj právnické osoby, pričom minimálna výška vkladu každého spoločníka predstavuje 750 eur. Obchodný zákonník v **§ 108 odsek 1** predpisuje minimálnu výšku základného imania spoločnosti s ručením obmedzeným na 5 000 eur. Rovnako určuje, že pri zápise do obchodného registra musia byť vklady splatené na 30 %, tak, že ich hodnota predstavuje 50 % povinného minimálneho základného imania. Nepeňažné vklady do spoločnosti musia byť splatené v plnej výške pred zápisom spoločnosti do príslušného obchodného registra. Ak spoločník nesplatí v predpísanej lehote peňažnú hodnotu vkladu,

³ Spoločenská zmluva predstavuje zmluvu, na základe ktorej vzniká spoločnosť s ručením obmedzeným, v prípade ak má spoločnosť viac ako jedného spoločníka.

⁴ Zakladateľská listina predstavuje zmluvu, na základe ktorej vzniká spoločnosť s ručením obmedzeným, v prípade ak má spoločnosť jediného spoločníka.

je povinný platiť úrok z omeškania v zákonom stanovenej výške 20 % p.a. z nesplateného vkladu. V prípade spoločnosti s jedným spoločníkom, musí byť pred zápisom splatené celé základné imanie. Spoločnosť ručí za záväzky celým svojím majetkom, spoločník len do výšky nesplateného vkladu.

Spoločnosť s ručením obmedzeným tvorí 3 druhy orgánov spoločnosti, a to:

- Valné zhromaždenie
- Konatelia
- Dozorná rada

Valné zhromaždenie predstavuje najvyšší orgán spoločnosti tvorený všetkými spoločníkmi, ktorí upísali spoločnosti svoj vklad. Za základné funkcie valného zhromaždenia sú považované rozhodovacia, schvaľovacia a menovacia. Zhromaždenie rozhoduje napríklad o zvýšení alebo znížení vlastného imania, prípadne o samotnom zrušení spoločnosti, schvaľuje účtovnú závierku, statuty a ich zmeny, vymenováva a odvoláva konateľov alebo členov dozornej rady.

Štatutárny orgán spoločnosti predstavuje jeden alebo viac konateľov. Hlavnou úlohou konateľov je zabezpečiť podnikateľskú činnosť spoločnosti, správne vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky. Rovnako majú povinnosť informovať ostatných spoločníkov o stave spoločnosti.

Dozorná rada predstavuje kontrolný orgán, ktorý spoločnosť vytvára dobrovoľne, jej úlohou je dohliadať na samotný chod spoločnosti, ako aj činnosť jednotlivých konateľov. Preveruje účtovnú závierku a poskytuje informácie z nej valnému zhromaždeniu.

Na rozdiel od komanditnej spoločnosti, výsledok hospodárenia, ktorým je zisk v spoločnosti s ručením obmedzeným podlieha dani z príjmov právnických osôb. Pre spoločnosť je obligatórne daná tvorba rezervného fondu už z vkladov pri založení, inak je ho povinná tvoriť až z čistého zisku, a to vo výške 5 % z čistého zisku, nie však viac ako 10% zo základného imania a potrebné ho každoročne dopĺňať až kým nedosiahne sumu 10% základného imania.

1.1.3. Akciová spoločnosť

Akciovú spoločnosť radíme ku kapitálovým obchodným spoločnostiam, ktorých základné imanie je tvorené akciami s určitou menovitou hodnotou. Obchodný zákonník v § **162 odsek 3** určuje minimálnu výšku základného imania v hodnote 25 000 eur. Jednotlivé

akcie môžu znieť na rôznu *menovitú hodnotu*⁵, pričom súčet ich menovitých hodnôt sa musí rovnať hodnote základného imania. Akcia je cenný papier, ktorý predstavuje práva akcionára ako spoločníka na riadení akciovej spoločnosti, na zisku, na likvidačnom zostatku akciovej spoločnosti po zrušení spoločnosti likvidáciou. (Máziková a kol., 2016) Vznikajú zápisom do obchodného registra, pričom pred zápisom je potrebné splatiť aspoň 30 % peňažných vkladov. Nepeňažné vklady musia byť splatené v plnej výške. Zakladateľmi akciovej spoločnosti môže byť jedna právnická alebo minimálne dve fyzické osoby. Spoločnosť ručí za svoje záväzky celým svojim majetkom, ale akcionári neručia za záväzky spoločnosti. Spoločnosť sa zakladá na základe zmluvy. Ak spoločnosť zakladajú viac ako dvaja spoločníci hovoríme o zakladateľskej zmluve, v prípade jedného spoločníka o zakladateľskej listine. Akciové spoločnosti sú povinné vytvárať rezervný fond už pri vzniku vo výške 10 % základného imania a dopĺňať ho o sumu 10 % z čistého zisku, až kým nedosiahne hodnotu minimálne 20 % základného imania.

Poznáme dva spôsoby založenia akciovej spoločnosti, a to na základe výzvy na upísanie akcií a bez výzvy na upísanie akcií. Prvý spôsob nazývaný aj sukcesívny alebo postupný, predstavuje upísanie akcií spoločníkmi, ktorí majú záujem o založenie akciovej spoločnosti na konkrétny podnikateľský účel. Následne spoločníci uverejnia výzvu na upísanie akcií, ktorá môže byť verejná alebo neverejná, aby prostredníctvom voľných peňažných prostriedkov iných záujemcov vytvorili potrebné základné imanie. Je zakázané, aby sa na základe výzvy na upísanie akcií upisovali iné ako peňažné vklady. Druhý spôsob vytvorenia akciovej spoločnosti nazývaný aj simultánny alebo jednorazový, predstavuje splatenie celého základného imania zakladateľmi, v určitom vopred dohodnutom pomere. Pri simultánnom spôsobe nie je potrebná výzva na upísanie akcií.

Akciová spoločnosť rovnako ako spoločnosť s ručením obmedzeným vytvára 3 druhy orgánov spoločnosti, a to:

- Valné zhromaždenie
- Predstavenstvo
- Dozorná rada

Valné zhromaždenie predstavuje najvyšší orgán spoločnosti a sú v ňom zastúpení všetci akcionári. Medzi právomoci valného zhromaždenia patrí právo voliť a odvolávať členov predstavenstva a dozornej rady, rozhodujú o rozdelení zisku alebo o premene akcií

⁵ Menovitá hodnota je peňažná hodnota uvedená na rube akcie.

z listinných na zaknihované cenné papiere. Predstavenstvo je štatutárny orgán, ktorého úlohou je riadiť spoločnosť a konať v jej mene. Ako sme vyššie uviedli, členov predstavenstva volí valné zhromaždenie na funkčné obdobie nepresahujúce 5 rokov. Hlavnými úlohami predstavenstva je zabezpečenie vedenia riadneho účtovníctva ako aj zostavenie účtovnej závierky. Dozorná rada ako kontrolný orgán dohliada na výkon predstavenstva ako aj na samotnú podnikateľskú činnosť spoločnosti. Musí mať minimálne troch členov volených na najviac 5 rokov.

Špecifická situácia vzniká v akciovej spoločnosti v prípade vlastných akcií, ktoré spoločnosť môže odkúpiť od svojich akcionárov až počas svojej existencie. Dôvody na odkúpenie vlastných akcií môžu byť rôzne, môže ísť napríklad o rozhodnutie valného zhromaždenia vysporiadať škodu alebo znížiť hodnotu vlastného imania. Podmienkou pri vlastných akciách je, že ich celková hodnota nemôže presiahnuť 10 % základného imania.

1.1.4. Jednoduchá spoločnosť na akcie

Jednoduchá spoločnosť na akcie predstavuje jednu z najnovších foriem podnikania na území Slovenskej republiky. Vznikla na podporu nových, malých, mladých podnikov s nedostatočným kapitálom, ktoré ale prinášajú inovatívne podnikateľské nápady. (Majdúchová a kol., 2018) Jednoduchá spoločnosť na akcie má svoje špecifiká, ktoré si uvedieme v nasledujúcom texte:

1. Zakladateľmi jednoduchej spoločnosti na akcie môže byť jedna fyzická alebo právnická osoba, prípadne niekoľko fyzických a právnických osôb.
2. Minimálna hodnota základného imania sa pohybuje na úrovni 1 eura, čo znamená, že ju môžu založiť osoby s nízkym kapitálom. Podmienkou pri založení je, že pred vznikom musí byť splatené celé upísané základné imanie. Spoločnosť nemôže vzniknúť na základe výzvy na upisovanie akcií a rovnako sa ani jej základné imanie nemôže zvyšovať prostredníctvom výzvy na upísanie akcií.
3. Jednoduchá spoločnosť na akcie môže zmeniť svoju právnu formu na akciovú spoločnosť, spätný prechod na jednoduchú spoločnosť na akcie, ale možný nie je.
4. Organizačnú štruktúru tvoria valné zhromaždenie, predstavenstvo a nepovinne aj dozorná rada.
5. Spoločnosť môže emitovať len akcie znejúce na meno, ktoré môžu byť vydané len ako zaknihované akcie. Spoločnosť vedie svoj register akcionárov, pomocou centrálného depozitára cenných papierov.

V diplomovej práci sa jednoduchej spoločnosti na akcie nebudeme viac venovať, keďže nesie podobné znaky so spoločnosťou s ručením obmedzeným, ako aj akciovou spoločnosťou.

1.2. Spoločnosť v kríze

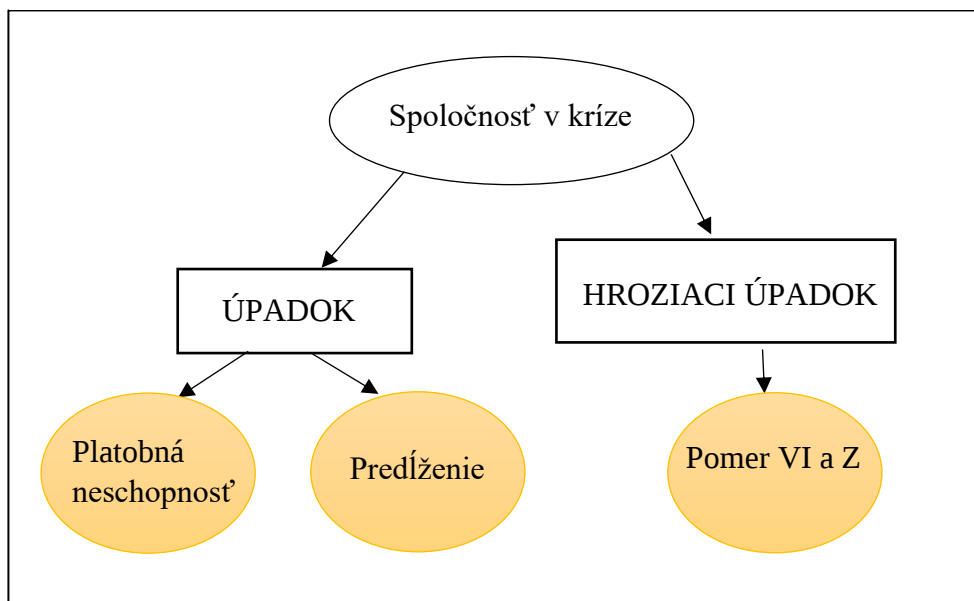
Krízu spoločnosti môžeme definovať viacerými spôsobmi. Podniková kríza znamená odchýlku od normálneho stavu a fungovania spoločnosti. Odchýlky môžu byť závažné, kedy dochádza k ohrozeniu existencie spoločnosti alebo mierne, kedy je ohrozené napĺňanie podnikových cieľov. V podstate sa jedná o životnú fázu obchodnej spoločnosti, pri ktorej v dlhšom časovom horizonte dochádza k nepriaznivému vývoju výkonnostného potenciálu, radikálnemu zníženiu tržieb, poklesu čistého obchodného imania, k zhoršeniu postavenia na trhu voči konkurencii alebo zníženiu likvidity, čím je ohrozená jeho existencia. (Majdúchová a kol., 2018) K ďalším negatívnym prejavom krízy, ktoré sa odzrkadlia na účtovnej jednotke, patrí postupný rozklad vnútorného systému, ktorý si podnik vytvoril. Príčinou je napätá situácia, ktorá rovnako zapríčiňuje rozpor v názoroch manažmentu a tým aj v riešení danej krízovej situácie. V skratke pri kríze dochádza k narušeniu rovnováhy, ktorá má vplyv na celkový vývoj účtovnej jednotky.

1.2.1. Kríza spoločnosti ako jedna z fáz životného cyklu obchodných spoločností

Krízu spoločnosti ako pojem vyjadrujúci neželaný vývoj spoločnosti definuje Obchodný zákonník v § 67a prostredníctvom inštitúcie „Spoločnosť v kríze“. Ide o pomerne nový pojem, ktorý sa do zákona dostal na základe novely v roku 2016. Hlavným zámerom uvedeného inštitútu je predísť alebo pomôcť prekonať krízu spoločnosti, prostredníctvom iných metód ako konkurz alebo reštrukturalizácia. O spoločnosti v kríze môžeme hovoriť v prípade, ak je spoločnosť v úpadku alebo jej úpadok hrozí. Spoločnosť je v úpadku, ak je:

- Platobne neschopná
- V predĺžení

Schéma 1: Spoločnosť v kríze

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ustanovení Obchodného zákonníka

Legenda k schéme č. 1 „Spoločnosti v kríze“ :

1. VI – vlastné imanie spoločnosti
2. Z – záväzky spoločnosti

V prípade platobnej neschopnosti má účtovná jednotka v účtovníctve minimálne dva záväzky peňažného charakteru od viac ako dvoch veriteľov, ktoré sú viac ako 30 dní po lehote splatnosti. Predĺžený podnik je podnik, ktorý má viac ako jedného veriteľa a rovnako má záporné vlastné imanie. Uvedená situácia nastáva v prípade, ak hodnota záväzkov presahuje hodnotu majetku.

Úpadok spoločnosti hrozí, ak je pomer jej vlastných a cudzích zdrojov príliš nízky. Za vlastné zdroje účtovnej jednotky sa považuje vlastné imanie medzi ktoré radíme základné imanie, kapitálové fondy, fondy tvorené zo zisku, výsledok hospodárenia minulých rokov ako aj výsledok hospodárenia za bežné účtovné obdobie. Cudzie zdroje, inak aj záväzky sú rezervy, dlhodobé a krátkodobé záväzky, bankové úvery a ostatné finančné výpomoci. (Cukerová, 2018) Za priaznivý sa od roku 2018 považuje pomer vlastného imania a záväzkov vyšší ako 4 : 100. Hodnota pomeru sa počas rokov menila, v roku 2017 sa považovala spoločnosť za spoločnosť v kríze pri pomere menšom ako 6 : 100. V roku 2016 bol pomer stanovený dokonca na 8 : 100. Podľa mnohých odborníkov by sa mal daný pomer počítať viac krát do roka, najlepšie na kvartálnej báze. Problém spočíva v tom, že by sa dané údaje mali získavať z priebežných účtovných závierok, ktoré účtovné jednotky nie sú

povinné zostaviť, a zostavuje ich len určité percento spoločností. V bežných prípadoch sa pomer počíta z údajov získaných z riadnej účtovnej závierky za dané účtovné obdobie.

Za prvotný signál krízy sa považuje pokles ukazovateľa rentability a likvidity. Ukazovateľ rentability ako jeden zo základných pomerových ukazovateľov vypovedá o efektívnosti podnikového výkonu. Vyčísľuje sa ako podiel čistého zisku a príslušnej základne, ktorá sa podľa toho, čo chceme vypočítať mení. Keďže počas krízy spoločnosť nedosahuje príliš vysoké zisky, pretože spoločnosť nedokáže predajom svojich výrobkov alebo služieb hradiť náklady súvisiace s danými výkonmi, hodnota ukazovateľa je podstatne nižšia, ako v období, počas ktorého spoločnosť prosperuje. Kríza v dôsledku nízkej rentability vzniká v prípadoch odbytových problémov, ak dôjde k výpadku predaja kľúčového produktu, pri poklese cien a náraste nákladov. Likvidita alebo platobná schopnosť spoločnosti predstavuje jej schopnosť splácať svoje záväzky. Kríza spôsobená rastúcou platobnou neschopnosťou vzniká v prípade preinvestovania, nadmerným zadlžením alebo zanedbaným manažmentom pohľadávok po splatnosti.

Oba dané ukazovatele sa vzájomne dopĺňajú, ich kombináciou vznikajú tri krízové stavy v účtovnej jednotke. Na schéme č.2 si znázorníme vplyv ukazovateľa rentability a likvidity.

Schéma 2: Vzťah likvidity a rentability

	Nízka	Likvidita	Vysoká
Vysoká			
Rentabilita	Prechodná kríza		Bezkrízový stav
Nízka	Stav ohrozenia		Chronická kríza

Zdroj: Spracované podľa MAJDÚCHOVÁ a kol. 2018. Podnikové hospodárstvo, Wolters Kluwer, 2018, s.61

- Prechodný stav – vzniká v prípade nepomeru medzi disponibilnými finančnými prostriedkami spoločnosti a výdavkami na podnikové činnosti. Ide o stav, pri ktorom príjmy nepokrývajú výdavky a rovnako sa nepomerne zvyšujú záväzky voči pohľadávkam. Spoločnosť je v danej fáze stále schopná splácať významné záväzky z vlastných zdrojov.
- Chronická kríza – nastáva v prípade, ak spoločnosť nie je schopná predajom svojich výrobkov pokryť svoje náklady, z toho dôvodu si musí požíčať cudzie zdroje financovania, čím ešte znižuje hodnotu ukazovateľa rentability.

- Stav ohrozenia – je dôsledkom neriešeného prechodného a chronického krízového stavu. Hovoríme o veľmi rozvinutej kríze.

Ďalším významným ukazovateľom, ktorý zaradíme k prvotným signálom krízy je ukazovateľ produktivity práce. Produktivita práce závisí od vyprodukovaného objemu výrobkov a od času, za ktoré sa dané výrobky vyrobia. Počas krízy klesá objem výroby a tým aj hodnoty ukazovateľa produktivity práce.

1.2.2. Príčiny vzniku krízy

Na problematiku príčin vzniku krízy je možné nahliadať z rôznych stránok. Po tom, ako manažment spoločnosti spozoruje prvotné príznaky krízy, ktoré sme si uviedli v predchádzajúcej podkapitole, mal by sa zamerať na príčiny, kvôli ktorým kríza vznikla. Kríza v spoločnosti môže byť následkom subjektívnych faktorov v účtovnej jednotke, ku ktorým radíme chybné alebo neprimerané rozhodnutia, ktoré prijal manažment alebo vlastníci podniku. Jednou z ďalších príčin vzniku krízy, ktoré spoločnosť nevie ovplyvniť, sú neustále sa meniace podmienky prostredia, na ktoré nevie pohotovo reagovať. Spoločnosť neustále čelí novým situáciám, na ktoré by mala byť pripravená a správne zareagovať.

Symptómy začínajúcej krízy môžu pochádzať z :

1. Externého prostredia - pochádzajú z neho vplyvy, ktorých priebeh alebo vznik nevie manažment sám ovplyvniť. Pôvodcom týchto zmien môže byť vláda, centrálna banka alebo komerčné banky, súdy, ktoré za nich nesú zodpovednosť.
2. Interného prostredia – vyplývajú z vnútorných procesov. Sú individuálne pre každú spoločnosť. Vzhľadom na ich charakter by sa mali dať ovplyvniť a odstrániť. Zodpovednosť za dané výkyvy nesie manažment a do istej miery aj vlastníci.

Tabuľka 1: Príčiny krízy v spoločnosti

Charakter prostredia príčiny krízy	Najčastejšie príčiny krízy v spoločnosti
Externé prostredie	Platobná neschopnosť zákazníkov
	Všeobecný rast cien
	Vysoká konkurencia v odvetví
	Vstup lacnejšej produkcie do odvetvia
	Rast úrokových sadzieb
Interné prostredie	Pomalá reakcia na zmeny prostredia
	Nedostatok ochoty prispôbiť sa zmenám
	Neadekvátne kvalifikácia a skúsenosti manažmentu
	Neprimerané rozhodnutia manažmentu a vlastníkov
	Absencia informácií

Zdroj : Vlastné spracovanie

Tak ako samotná kríza aj príčiny jej vzniku sú individuálne pre konkrétne spoločnosti. Podnik by sa mal sústrediť na dostatočné preskúmanie príčin vzniku krízy a následné určenie správneho spôsobu ich odstránenia. Mal by venovať dostatočnú pozornosť každému signálu, tak, aby nedochádzalo k prehľbovaniu krízy.

1.2.3. Osobitné povinnosti spoločnosti v kríze

Ako náhle je spoločnosť identifikovaná ako spoločnosť v kríze platia pre ňu dve zásadné zmeny, určené Obchodným zákonníkom v § 67b a § 67c. Jedná sa o zmeny v oblasti:

- Povinností štatutárneho orgánu, ktorý má uskutočniť všetky kroky tak, akoby to urobila iná rozumná osoba v podobnom postavení, s cieľom krízu prekonať.
- Pravidiel financovania spoločnosti.

Všetky zdroje financovania prijaté od spriaznenej osoby, ku ktorým radíme úvery a obdobné plnenia, predstavujú pre spoločnosť v kríze plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje financovania. Rovnako to platí aj pre tie zdroje, ktoré boli spoločnosti poskytnuté ešte pred tým, ako zistila, že je v kríze a ich splatnosť bola odložená alebo predĺžená.

Za spriaznenú osobu, teda osobu, ktorá poskytne plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje je podľa § 67c odsek 2 Obchodného zákonníka považovaná :

- a) Člen štatutárneho orgánu, zamestnanec v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu, prokurista, vedúci organizačnej zložky podniku, člen dozornej rady,
- b) ten, kto má priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 5% na základnom imaní spoločnosti alebo hlasovacích právach v spoločnosti alebo má možnosť uplatňovať vplyv na riadenie spoločnosti, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu,
- c) tichý spoločník,
- d) osoba blízka osobám podľa písmen a), b) alebo c),
- e) osoba konajúca na účet osôb podľa písmen a), b) alebo c).⁶

Obchodný zákonník v § 67e ďalej uvádza aj výnimky, ktoré nemožno považovať za plnenia nahrádzajúce vlastné zdroje. Patria medzi ne zábezpeky alebo iné plnenia, ktoré vyplývajú z reštrukturalizačného plánu a majú pomôcť krízu prekonať, peňažné prostriedky, ktoré boli spoločnosti poskytnuté na dobu nie dlhšiu ako 60 dní, pričom nejde o opakujúce sa plnenie, odklad splatnosti záväzku, pričom odklad neprevýši dobu šesť mesiacov a rovnako sa nejedná o opakované plnenie alebo bezodplatné poskytnutie vecí, práva alebo inej majetkovej hodnoty spoločnosti.

Plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje je v prípade krízy alebo, ak by sa tým spoločnosť do krízy dostala, zakázané vrátiť. Lehoty na vrátenie uvedeného zdroja sú počas krízy prerušené. Veritelia budú vysporiadaní až v čase, keď spoločnosť krízu prekoná. V prípade, ak dôjde k vráteniu plnenia, napríklad vo forme zápočtu alebo exekúciou, aj v rozpore s Obchodným zákonníkom § 67f odsek 2, ručia členovia štatutárneho orgánu spoločnosti spoločne a nerozdielne, za jeho plné vrátenie do spoločnosti. V spoločnosti v kríze je rovnako zakázané vrátiť vklad spoločníkovi. Týka sa to spoločností, ktoré majú vkladovú povinnosť, čiže komanditistom komanditnej spoločnosti, spoločníkom spoločnosti s ručením obmedzeným, akcionárom akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie. Za vrátenie vkladu sa považuje peňažné a nepeňažné plnenie, ktoré Obchodný zákonník v § 67j odsek 2 špecifikuje ako plnenie bez primeraného protiplnenia, poskytnuté spoločnosťou na základe právneho úkonu dojednaného so spoločníkom alebo v jeho prospech, bez ohľadu na formu dojednania alebo platnosť. Hodnota vráteného vkladu sa

⁶ V prípade, ak nevieme zistiť konečného užívateľa výhod, ktorý poskytol plnenie nahrádzajúce vlastné zdroje, predpokladá sa, že ho poskytol jeden z vyššie uvedených osôb v bodoch a) až e).

rovnako ako v prípade plnenia nahrádzajúce vlastné zdroje musí do spoločnosti vrátiť. Za jeho vrátenie ručia členovia štatutárneho orgánu spoločne a nerozdielne.

1.2.4. Spôsoby a postupy ako predísť krízovému stavu

Ako sme už vyššie spomenuli, spoločnosť by mala sledovať indikátory, signalizujúce prichádzajúcu krízu a tým jej už v začínajúcom štádiu predísť. Jednou z možností ako tieto signály sledovať je vytvoriť v spoločnosti oddiel krízového manažmentu, ktorého hlavnou úlohou je predchádzať vzniku krízovým javom. Krízový manažment hodnotí jednotlivé riziká, ktoré vplývajú na účtovnú jednotku a analyzuje možné podmienky vzniku krízy a v prípade, ak dôjde k prepuknutiu krízy, prijíma adekvátne riešenia na jej elimináciu.

Medzi hlavné problémy súvisiace so vznikom krízy, ktoré by mal podnik riešiť zaradujeme:

1. Platobná neschopnosť - podnik by mal podrobne sledovať záväzky po lehote splatnosti, zistiť, z akého dôvodu neboli uvedené záväzky zaplatené a ak je to možné, čo najskôr ich uhradiť, prípadne sa dohodnúť s dodávateľom na inom spôsobe vyrovnania záväzku ako napríklad vzájomný zápočet pohľadávky z obchodného styku a záväzku alebo upraviť splátky prostredníctvom splátkového kalendára v prípade úveru.
2. Záporné vlastné imanie – vlastné imanie sa skladá z položiek, z ktorých väčšina nemôže vykazovať záporné hodnoty, ale aj tak môže dochádzať k javom, keď spoločnosť vykazuje záporné vlastné imanie. Dochádza k nemu v prípade, ak spoločnosť vykazuje stratu alebo kumulovanú stratu za viacero období, ktorá sa v súvahe vykazuje s mínusovým znamienkom. Ak nastane situácia, že daná strata prevyšuje ostatné kladné položky vlastného imania, spoločnosť vykazuje záporné vlastné imanie. Aby sa danému stavu predchádzalo, musí spoločnosť analyzovať dôvody, pre ktoré sa dostala do straty a v najlepšom prípade ju transformovať na zisk. Jedným zo spôsobov ako zmierniť stratu je prerušiť odpisovanie majetku spoločnosti, čím sa znížia náklady. Stratu môže spoločnosť ďalej vykryť prostredníctvom zákonného rezervného fondu, ktorý je vytvorený práve na tento účel. Ďalšími možnosťami sú použitie nerozdeleného zisku minulých rokov, ak ho spoločnosť tvorila alebo úhrada straty priamo spoločníkmi.

3. Nízky pomer vlastných a cudzích zdrojov – nastáva v prípade, ak je spoločnosť financovaná z podstatnej miery z cudzích zdrojov ako úvery alebo iné finančné výpomoci od banky a iných finančných sprostredkovateľov a má v účtovníctve veľa krátkodobých a dlhodobých záväzkov. Spoločnosť by sa mala snažiť buď znížiť hodnoty cudzích zdrojov, či už ich splatením, použitím alebo v prípade rezerv ich rozpustením, prípadne zvýšiť vlastné imanie dodatočnými vkladmi do vlastného imania alebo tvorbou fondov. V uvedenom prípade sa často stretávame s pojmom „kapitalizácia vkladu“, kedy sa prijaté pôžičky od spoločníkov, účtované ako záväzky, preúčtujú do vlastného imania spoločnosti.

1.3. Riešenie krízy

Po tom ako manažment zistí, že sa spoločnosť nachádza v kríze, snaží sa ju zvládnuť a stabilizovať situáciu prostredníctvom jednej zo záchranných metód. Ich hlavnou úlohou je zastabilizovať peňažné toky tak, aby sa minimalizoval výdaj a naopak maximalizoval príjem peňažných tokov. Podľa rozsahu krízy a potrebných zásahov na jej prekonanie, delíme subjekty, ktoré sú zapojené do jej riešenia. Opatrenia môže vykonávať spoločnosť vo vlastnej réžii alebo pod dohľadom súdu.

Subjekty zapojené do riešenia krízy sú :

- a) Rozhodnutia prijímané podnikom – ide o opatrenia na ozdravenie a záchranu spoločnosti, ktoré prijíma sama spoločnosť. Rozhodnutia prijímajú manažment a vlastníci. Zaradíme sem :
- Zrušenie spoločnosti bez likvidácie
 - Zrušenie spoločnosti likvidáciou
 - Konsolidácia
 - Sanácia
 - Mimosúdne vyrovnanie (veľmi zriedkavé riešenie krízy dohodou)
- b) Rozhodnutia prijímané pod dohľadom súdu – stanovuje rozhodnutie na základne zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o konkurze a reštrukturalizácii) , ktorý upravuje úpadok dlžníka. Zaradíme sem (Majdúchová a kol., 2018) :
- Reštrukturalizácia

- Konkurz

1.3.1. Zrušenie spoločnosti bez likvidácie

Zrušenie spoločnosti bez likvidácie sa považuje za zánik spoločnosti, pri ktorom imanie zanikajúcej spoločnosti prechádza na právneho nástupcu, ktorý by mal mať rovnakú právnu formu ako zanikajúca spoločnosť. Na splnutie a zlúčenie spoločností je potrebné schválenie písomne vypracovanej zmluvy všetkými spoločníkmi zanikajúcej spoločnosti, pri zlúčení aj spoločníkmi nástupníckej spoločnosti. Na rozdelenie spoločnosti je potrebné odsúhlasenie projektu rozdelenia spoločnosti. Účinky splnutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti nastávajú jeho zápisom do obchodného registra. V obchodnom registri sa vykoná v rovnaký deň výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis spoločností vzniknutých splnutím, zlúčením alebo rozdelením.

Zrušenie spoločnosti bez likvidácie predstavuje postup, kde jedným z hlavných krokov je určiť obdobie vedenia účtovníctva. Spoločnosť, ktorá zaniká zrušením bez likvidácie, vedie účtovníctvo do dňa predchádzajúceho *rozhodnému dňu*⁷. Rozhodný deň je významným míľnikom pri vedení účtovníctva, pretože od tohto dňa všetky skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva zanikajúcej účtovnej jednotky, prechádzajú do účtovníctva a účtovnej závierky nástupníckej účtovnej jednotky. Výnimku predstavuje prípad, keď nástupnícka účtovná jednotka ešte nevznikla, preto do doby jej vzniku vedie účtovníctvo a zostavuje účtovnú závierku zanikajúca účtovná jednotka. Stanovenie rozhodného dňa je na vôli účtovnej jednotky, najlepšie, ak je totožný s dňom zrušenia spoločnosti. Môže si zvoliť aj ktorýkoľvek iný deň v horizonte medzi dňom zrušenia a dňom zániku spoločnosti.

Medzi ďalšie povinnosti zanikajúcej účtovnej jednotky, patriace k zrušeniu spoločnosti bez likvidácie, patrí povinnosť uzavrieť účtovné knihy ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu. Rovnako je povinná zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku so všetkými súčasťami. Medzi uzávierkové práce, ktoré je potrebné zrealizovať patria precenenie majetku a záväzkov na reálnu hodnotu, doúčtovanie odpisov dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, vytvoriť opravné položky a rezervy v potrebnej výške s prihliadnutím na ďalšie fungovanie spoločnosti, zaúčtovať kurzové rozdiely, vypočítať odloženú daň alebo vyrubiť daň z príjmov.

⁷ Rozhodný deň je deň určený v zmluve o splnutí, zlúčení alebo v projekte rozdelenia. Nesmie byť neskorší ako deň nadobudnutia účinnosti zlúčenia, splnutia alebo rozdelenia.

Zrušenie spoločnosti bez likvidácie môže mať tri formy :

1. Zlúčenie obchodných spoločností
2. Splynutie obchodných spoločností
3. Rozdelenie obchodných spoločností

Pri **zlúčení** spoločností sa právnym nástupcom zanikajúcej obchodnej spoločnosti stáva už fungujúca spoločnosť, ktorá preberá jej imanie, majetok a záväzky. Proces zlúčenia spoločností sa skladá z troch fáz : prípravná fáza, schvaľovacia fáza a fáza realizácie. V prvej fáze sa tvorí zmluva o zlúčení obchodných spoločností, prípadne ďalšie potrebné písomnosti k zlúčeniu a určí sa audítor, ktorý danú zmluvu posúdi. Vo fáze schvaľovania dochádza k schváleniu zmluvy všetkými spoločníkmi zanikajúcej ako aj nástupníckej účtovnej jednotky. Vo fáze realizácie sa zaúčtujú všetky účtovné prípady súvisiace so zlúčením.

Pri **splynutí** dochádza k zrušeniu a následnému spojeniu dvoch alebo viacerých spoločností do jednej novovzniknutej spoločnosti, na ktorú prechádza celé imanie zaniknutých spoločností. Podat' návrh na zápis splynutia do obchodného registra majú všetky zanikajúce účtovné jednotky.

Pri **rozdelení** spoločnosti sa imanie, majetok a záväzky zanikajúcej účtovnej jednotky rozdelia pomerom určeným v projekte o rozdelení medzi nové spoločnosti alebo už existujúce spoločnosti. Uvedené spoločnosti sa stávajú právnym nástupcom zanikajúcej spoločnosti a ručia za záväzky zanikajúcej spoločnosti celým svojím majetkom, spoločne a nerozdielne. Veriteľ má právo vyžiadať si plnenie od ktorejkoľvek nástupníckej účtovnej jednotky. (Máziková a kol., 2016) Úhradu si následne nástupnícke účtovné jednotky rozdelia v rovnakom pomere ako si rozdelili imanie zanikajúcej spoločnosti. Napríklad ak spoločnosti „A“ prislúcha podiel na základnom imaní vo výške 40 %, má rovnaký podiel aj na úhrade záväzku.

Zanikajúce účtovné jednotky, ktoré sa zrušujú bez likvidácie sú povinné ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu preceniť majetok a záväzky na reálnu hodnotu a všetky rozdiely medzi reálnou hodnotou a účtovnou hodnotou zaúčtovať. Rozdiely môže zaúčtovať na účte opravných položiek, v prípade, ak je účtovná hodnota majetku vyššia ako reálna hodnota, na účet rezerv, ktorých tvorba sa bude účtovať podľa vnútorného predpisu nástupníckej účtovnej jednotky alebo výsledkovo na účet 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenie majetku a záväzkov, v prípade cenných papierov a podielov alebo derivátov.

V iných vyššie neuvedených prípadoch sa na precenenie použije účet 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení. (Máziková a kol., 2016)

Všetky vzájomné pohľadávky a záväzky medzi zanikajúcou a nástupníckou účtovnou jednotkou, medzi ktoré môžeme radiť aj rezervy alebo účty časového rozlíšenia sa vysporiadajú až po zlúčení v nástupníckej organizácii. Prípadné rozdiely vzniknuté pri vysporiadaní, sa zaúčtujú výsledkovo v bežnom účtovnom období.

Pri zrušení spoločnosti bez likvidácie je potrebné pozrieť sa aj na účtovanie o odloženej dani. V prípade, ak zanikajúca účtovná jednotka nemala povinnosť o nej účtovať pred zrušením, nemusí sa o nej účtovať ani pri precenení majetku a záväzkov a rovnako o nej nemusí následne účtovať ani nástupnícka účtovná jednotka. Naopak, ak mala zanikajúca spoločnosť povinnosť účtovať o odloženej dani, je povinná ju zaúčtovať aj pri precenení majetku a záväzkov. O odloženej dani pri precenení sa účtuje na účte 416 – Oceňovacie rozdiely pri zlúčení, splynutí a rozdelení súvzťažne s účtom 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. Nástupnícka účtovná jednotka ako právny nástupca zanikajúcej účtovnej jednotky je v prípade, ak mala zanikajúca účtovná jednotka povinnosť účtovať o odloženej dani, rovnako povinná účtovať o nej, aj keď v predchádzajúcich obdobiach ona sama nemala túto povinnosť. V nástupníckej účtovnej jednotke sa účtuje o odloženej dani na účtoch 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka súvzťažne s nákladom na účte 592 – Odložená daň z príjmov.

1.3.2. Zrušenie spoločnosti likvidáciou

Zrušenie spoločnosti likvidáciou predstavuje proces, pri ktorom imanie, majetok a ani záväzky neprechádzajú na žiadneho právneho nástupcu. Spoločnosť vstupuje do likvidácie ku dňu svojho zrušenia a počas celej doby likvidácie používa svoje obchodné meno s príponou „v likvidácii“. Likvidáciu spoločnosti vedie likvidátor, ktorého menuje štatutárny orgán spoločnosti alebo, ak tento nie je ustanovený, tak ho menuje súd. Za likvidátora môže byť menovaný štatutárny orgán, člen štatutárneho orgánu alebo spoločník aj bez jeho súhlasu. Osoba, ktorú vymenuje súd sa nemôže vzdať tejto funkcie, môže ale podať návrh na odvolanie z funkcie, ak danú funkciu nemôže spravodlivo vykonávať. Za likvidátora môže byť menovaná aj iná fyzická osoba, ak tak spoločnosť určí. Vymenovanému likvidátorovi prislúcha právo konať v mene spoločnosti. Právomoci likvidátora sú obmedzené a môže v mene spoločnosti vykonávať len úkony, ktoré smerujú k likvidácii spoločnosti ako splácanie záväzkov alebo zastupovanie spoločnosti pred súdmi.

Z pohľadu účtovníctva zostavuje likvidátor ku dňu vstupu do likvidácie likvidačnú účtovnú súvahu a je povinný zaslať vypracovaný prehľad o imaní každému spoločníkovi na vyžiadanie. V priebehu likvidácie je účtovná jednotka povinná účtovať o všetkých skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a smerujú k zániku spoločnosti. V prípade, ak spoločnosti zostane majetok, aj po vysporiadaní všetkých záväzkov, majú spoločníci nárok na likvidačný zostatok. Ku dňu skončenia likvidácie zostaví likvidátor mimoriadnu účtovnú závierku a prezentuje ju spoločníkom alebo orgánu, ktorý rozhoduje o zrušení spoločnosti na schválenie. Na prijatie je potrebná väčšina hlasov spoločníkov alebo príslušného orgánu spoločnosti. Rovnako k tomuto dňu likvidátor vypracuje správu o priebehu likvidácie a návrh na rozdelenie majetkového zostatku, ktoré predloží súdu. Obe správy sa uschovávajú v zbierke listín. Po schválení účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku je likvidátor povinný podať do 90 dní návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra, ktorého príjemcom je registrovaný súd. Orgán spoločnosti, ktorý likvidátora vymenoval, určuje aj výšku jeho odmeny. V prípade, ak bol likvidátor vymenovaný súdom a nedôjde k dohode medzi účtovnou jednotkou a likvidátorom, rozhoduje o výške odmeny súd.

1.3.3. Konsolidácia účtovnej jednotky

Konsolidácia predstavuje jeden z najjednoduchších a najšetrnejších spôsobov riešenia krízy. Prebieha prostredníctvom poradenských agentúr a uskutočňuje sa za plného chodu účtovnej jednotky. Hovoríme o ňom ako o internom ozdravení spoločnosti, v prípade, ak nie je ohrozená stabilita spoločnosti a je možné zistiť ohnisko nerovnováhy. Cieľom konsolidácie je identifikovať a eliminovať zdroj nerovnováhy použitím klasických postupov. (Majdúchová a kol., 2018) Postupy môžu byť zamerané na zvyšovanie podnikového obratu, znižovanie nákladov alebo zmenu štruktúry a množstva majetku a kapitálu. Vo väčšine prípadov stačí odstrániť jednoduchý zdroj nerovnováhy, ktorým môže byť napríklad stratový výrobok. Zrušením jeho výroby dochádza k odstráneniu zdroja nerovnováhy, zníženiu nákladov a zväčšeniu priestoru na venovanie sa prosperujúcim aktivitám.

Základom konsolidácie je vypracovaný konsolidačný program, ktorý sa tvorí na základe výsledkov z finančných a nefinančných analýz účtovnej jednotky. Cieľom programu je preklenúť nízku ziskovosť a platobnú neschopnosť podniku, väčšinou prostredníctvom zmeny manažmentu alebo štýlu jeho riadenia a hľadaním úsporných opatrení.

Konsolidácia prebieha v štyroch bodoch:

1. Finančná a nefinančná analýza účtovnej jednotky.
2. Odhaľovanie dôvodov jeho problémov.
3. Vypracovanie návrhu na riešenie – konsolidačný program.
4. Realizácia konsolidačného programu.

1.3.4. Sanácia účtovnej jednotky

Sanácia predstavuje komplikovanejší pokus o záchranu obchodnej spoločnosti v prípade, ak sa spoločnosť nachádza v hlbšej kríze. Rovnako ako v prípade konsolidácie sa na uskutočnenie sanácie využívajú poradenské agentúry. Pri sanácii sa zlikvidujú všetky útvary, ktoré produkujú stratu a ponechajú sa len tie, ktoré sú ziskové. Cieľom sanácie je dostať sa minimálne na úroveň, na ktorej sa nachádzala účtovná jednotka pred krízou. Prejavom sanácie býva prudký úbytok majetku, pri ktorom je podnik nedobrovoľne nútený predat' aj taký majetok, ktorý bude potrebný pri jeho podnikateľskej činnosti.

Ak sa na základe výsledku analýzy účtovnej jednotky preukáže, že je ju ešte možné zachrániť, zostaví sa plán sanačných opatrení. Úlohou spoločnosti je ho rýchlo a pružne vypracovať a na jeho základe riešiť krízu a úpadok nahradením vedenia spoločnosti, zriadením projektových skupín, realizovaním cielenej komunikácie o probléme a v najhoršom prípade uvažovaním o odpredaji spoločnosti.

Sanačný plán sleduje najmä ciele ako :

- Odhalenie, podpora a udržanie podnikových útvarov, ktoré sú perspektívne a ziskové.
- Obstarávať majetok z vlastných zdrojov a tým oživiť cash flow spoločnosti.
- Ubezpečiť veriteľov o životaschopnosti spoločnosti.
- Zaoberať nové zdroje financovania a rozbehnúť ďalší rozvoj spoločnosti.

1.3.5. Reštrukturalizácia účtovnej jednotky

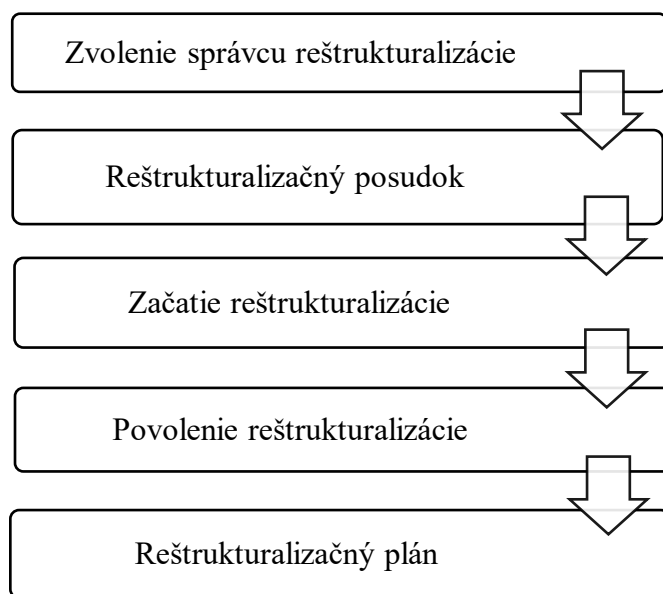
Reštrukturalizácia predstavuje ozdravný proces obchodných spoločností, ktorým sa zachováva kontinuita ich výrobného a predajného procesu a dosahuje sa jeho ekonomická stabilizácia. (Majdúchová a kol., 2018) To znamená, že reštrukturalizačné konanie je proces, pri ktorom sa snažíme o čo najrýchlejšie pomerné a postupné vysporiadanie záväzkov voči veriteľom, pričom nezabúdame na udržanie samotného procesu podnikania a na ozdravenie spoločnosti. Elementárnym predpokladom reštrukturalizácie je teda platobná neschopnosť

účtovnej jednotky. Cieľom reštrukturalizácie je výpomoc dlžníkom vo forme ochrany pred veriteľmi, vo väčšine prípadov sa jedná o zastavenie exekučných konaní, pričom nedochádza k prerušeniu podnikateľskej aktivity, ktorá generuje aspoň nejaký zisk resp. existuje predpoklad, že po skončení reštrukturalizácie bude takýto zisk produkovať. (Škodová, 2019)

Proces reštrukturalizácie nie je v dnešnej dobe ničím výnimočným, v minulosti úspešná a prosperujúca firma sa vplyvom externých alebo interných faktorov, čiže jej vlastným neuváženým konaním, môže dostať do platobnej neschopnosti, počas ktorej nie je schopná uhrádzať svoje záväzky voči veriteľom. Účtovné jednotky sa vo veľa prípadoch snažia vyriešiť svoju platobnú neschopnosť financovaním svojej činnosti prostredníctvom finančných pôžičiek. Dlžník sa neustálym uzatváraním nových finančných záväzkov stále viac zadlžuje a prehĺbuje svoju platobnú neschopnosť. Lepším riešením pre spoločnosti je reštrukturalizácia.

Reštrukturalizácia pozostáva z viacerých hlavných krokov:

Schéma 3: Reštrukturalizácia - kroky

Zdroj: Vlastné spracovanie

Proces reštrukturalizácie je individuálny a závisí od veľkosti podniku, spolupráce veriteľov a dlžníka. Aj keď dĺžka procesu môže byť v jednotlivých spoločnostiach rozdielna, postupnosť krokov je limitovaná v zákone o konkurze a reštrukturalizácii. Jednotlivé fázy a operácie nie je možné vynechať. Vyššie uvedená schéma predstavuje ideálny stav, v praxi môžu nastať situácie, že sa po vykonaní jednotlivých krokov reštrukturalizácia ukončí a bude musieť byť vyhlásený konkurz.

Prvým krokom po analýze finančných údajov účtovnej jednotky a schválení všetkými konateľmi spoločnosti je podanie návrhu na začatie reštrukturalizácie. Navrhovateľom môže byť jednak dlžník alebo veriteľ nesplatenej pohľadávky. V prípade, ak sa do konkurzu dobrovoľne prihlási dlžník, má právo vybrať si správcu reštrukturalizácie zo zoznamu správcov vedených príslušným súdom. Ak návrh podáva veriteľ je povinný získať súhlas od dlžníka, bez jeho súhlasu sa nemôže začať reštrukturalizačné konanie. V prípade, ak je účtovná jednotka dlžníkom, ktorému hrozí úpadok alebo sa už v úpadku nachádza, môže splnomocniť správcu zapísaného v zozname správcov vyhotovením reštrukturalizačného posudku, a po jeho odsúhlasení súdom môže začať reštrukturalizačné konanie. Správcu vyberá súd na základe náhodného výberu prostredníctvom technických a programových prostriedkov tak, aby sa zabránilo prepojeniu správcu a dlžníka. Správcom môže byť fyzická alebo právnická osoba, ktorá preberá všetky povinnosti navrhovateľa súvisiace s reštrukturalizáciou. Je potrebné, aby bol správca odborne spôsobilý a nezávislý. Na základe všetkých poskytnutých dokumentov, informácií a vysvetlení od dlžníka správca zistí jeho finančnú a obchodnú situáciu. Na základe výsledkov sa určí vhodnosť začatia reštrukturalizácie a možné spôsoby jej realizácie. Správca po preskúmaní aktuálnej finančnej situácie rozhodne, či odporučí dlžníka na reštrukturalizáciu, v prípade, ak je predpoklad jej úspešného zvládnutia a zachovania podnikovej činnosti. Jeho nadobudnuté zistenia uvádza v reštrukturalizačnom posudku, o ktorý sa následne pri rozhodnutí opiera samotný súd. Správca je teda jeden z účastníkov reštrukturalizácie, ktorý uvádza nezávislý názor na účtovnú jednotku.

V procese reštrukturalizácie sa vypracovávajú 2 základné dokumenty, a to reštrukturalizačný posudok a reštrukturalizačný plán. Správca na základe výzvy od navrhovateľa vypracováva reštrukturalizačný posudok, v ktorom zhodnotí vhodnosť účtovnej jednotky na začatie reštrukturalizácie. Posudkom sa celý proces začína, bez neho a odporúčania správcu nie je možné začať konanie. Účelom reštrukturalizačného posudku je zistiť, či sú splnené samotné podmienky na začatie reštrukturalizácie. Správca môže odporučiť reštrukturalizáciu, ak sa jedná o právnickú osobu, vykonávajúcu podnikateľskú činnosť, ktorá je v úpadku alebo jej úpadok hrozí, pričom jej účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii dlžníka. Reštrukturalizácia nemôže prebehnúť, ak od skončenia predchádzajúcej neubehli viac ako 2 roky.

Po odsúhlasení správcu, že je účtovná jednotka vhodná na reštrukturalizáciu, je potrebné podať návrh na začatie reštrukturalizácie príslušnému súdu. Návrh môže podať samotná účtovná jednotka v pozícii dlžníka alebo veriteľ so súhlasom dlžníka. Súd, ak nezistí nedostatky v návrhu, na základe predloženého reštrukturalizačného posudku vydá uznesenie o začatí reštrukturalizácie. Rozhodnutie o začatí reštrukturalizácie doručí súd navrhovateľovi najneskôr 15 dní od doručenia návrhu. Po vydaní súdneho uznesenia a jeho uverejnení v Obchodnom vestníku sa začína reštrukturalizačné konanie. Na jednu účtovnú jednotku nemôže byť začaté viac ako jedno reštrukturalizačné konanie. Ak bude počas doby trvania konania reštrukturalizácie doručený súdu ďalší návrh na jej povolenie, bude s okamžitou platnosťou zamietnutý. Navrhovateľ môže vziať návrh na začatie reštrukturalizácie späť do času vydania súdneho rozhodnutia. Po tomto čase je na späťvzatie návrhu nevyhnutné odsúhlasenie všetkých zúčastnených strán reštrukturalizačného konania.

Súd najneskôr do 30 dní od začatia reštrukturalizačného konania uznesením rozhodne o povolení reštrukturalizácie, ak sú splnené všetky predpísané náležitosti, a to obsah posudku, v ktorom správca zapísaný do zoznamu správcov odporúča účtovnú jednotku na reštrukturalizáciu, bol zrozumiteľný a nebol starší ako 30 dní. V prípade, ak od vypracovania posudku prebehlo viac ako 60 dní, dochádza pred rozhodnutím k vypočutiu správcu, či nedošlo k zmenám a či sú jeho závery stále aktuálne. V uznesení o začatí reštrukturalizácie sa okrem povolenia na začatie, určuje správca reštrukturalizácie, určia sa všetky právne úkony rozdelené medzi dlžníka a veriteľov a vyzýva sa na prihlásenie pohľadávok. Súd určí spôsob prihlasovania pohľadávok, následky porušenia lehoty na prihlasovanie a dôsledky nevhodne prihlásených pohľadávok. Uznesenie sa doručí všetkým účastníkom konania, ktorými sú dlžník, navrhovateľ a veritelia, rovnako aj poverenému správci a orgánom ako daňový úrad alebo colné riaditeľstvo.

So začatím reštrukturalizačného konania sú spojené obmedzenia vo fungovaní účtovnej jednotky. Účtovná jednotka musí obmedziť svoju činnosť len na základné a bežné úkony, pričom všetky ostatné právne úkony podliehajú schváleniu správcou. Všetky pohľadávky, ktoré sú prihlásené v konaní nemožno vymáhať alebo na nich začať exekučné konanie. Všetky konania o výkon rozhodnutia a rovnako exekučné konania sú počas trvania reštrukturalizácie pozastavené. Nemožno dlžníkovi vypovedať zmluvu z dôvodu omeškania platby, na ktorú vznikol nárok pred začatím reštrukturalizácie. Týmto krokom sa ochraňujú zmluvné vzťahy dlžníka potrebné na jeho prevádzku. Nie je povolené započítat pohľadávku

prihlásenú do reštrukturalizácie. Počas reštrukturalizácie je zakázané zrušenie spoločnosti bez likvidácie, či už zlúčením, splynutím alebo rozdelením.

Jedným z podstatných krokov reštrukturalizácie je správne prihlásenie pohľadávok. Prihláška sa musí doručiť správcovi najneskôr 30 dní od povolenia reštrukturalizácie vo forme jedného rovnopisu. V prihláške treba špeciálne vyznačiť **zabezpečené pohľadávky**, na ktoré sa vzťahuje zabezpečovacie právo. Osobitnú skupinu tvoria tzv. **prednostné pohľadávky**. Do kategórie prednostných pohľadávok zaradujeme odmenu správcu, nepeňažné pohľadávky a pohľadávky, ktoré voči dlžníkovi vznikli počas reštrukturalizačného konania (vrátane pracovnoprávných nárokov). Jedná sa o pohľadávky, ktoré sa neprihlasujú a nie sú ani súčasťou reštrukturalizačného plánu. Každý veriteľ, ktorý prihlási pohľadávku sa považuje za účastníka reštrukturalizačného konania. Neprihlásené pohľadávky vo väčšine prípadov zanikajú. Zamestnanci nemajú počas reštrukturalizácie právo na okamžité ukončenie pracovného pomeru, z dôvodu nevyplatenia mzdy. Nevyplatené mzdy predstavujú pohľadávky, ktoré je potrebné prihlásiť na vymáhanie do reštrukturalizácie. Opravy alebo doplnenia už odovzdanej prihlášky nie sú možné. Na prípadné korekcie je potrebné zrušenie starej a podanie novej prihlášky. Správca disponuje 10-timi dňami na odsúhlasenie pohľadávok, následne sa zoznam doručí dlžníkovi na vyžiadanie potvrdenia. Celkový zoznam prihlásených pohľadávok správca vyhotovuje v štyroch rovnopisoch, pričom jeden posiela súdu. Správca tiež vyzve dlžníka, v časovom horizonte 5 až 10 dní, na odsúhlasenie zoznamu pohľadávok. Odsúhlasený zoznam spolu s *popretými pohľadávkami*⁸ posiela príslušnému súdu.

Správca sa snaží zistiť nie len názory dlžníkov, ale aj veriteľov prihlásených pohľadávok zvolaním veriteľskej schôdze. Schôdza sa zvoláva uverejnením v úradnom vestníku do 30 dní od povolenia reštrukturalizácie. Schôdza je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina oprávnených veriteľov. Na schôdzi sa volí veriteľský výbor, ktorý má troch alebo piatich členov. Členov navrhuje správca v závislosti od výšky prihlásených pohľadávok jednotlivých veriteľov. Jeho úlohou je konať v spoločnom záujme všetkých veriteľov.

Podstatným dokumentom v reštrukturalizácii je reštrukturalizačný plán. Reštrukturalizačný plán je v súlade s § 132 (a) zákona o konkurze a reštrukturalizácii listina

⁸ Popreté pohľadávky, predstavujú prihlásené pohľadávky, pri ktorých správca rozhodne, že či už z právneho dôvodu, vymáhateľnosti, výšky, zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradia zabezpečovacieho práva nebude veriteľ úspešný.

upravujúca vznik, zmenu alebo zánik práv a záväzkov osôb v nej uvedených, ako aj rozsah a spôsob uspokojenia tých účastníkov plánu, ktorí sú veriteľmi prihlásených pohľadávok, prípadne akcionármi dlžníka. Predstavuje určitý druh zmluvy, vypracovaný navrhovateľom, medzi veriteľom a samotným dlžníkom, v ktorej sa dohodnú na zmluvných stranách, výške a čase úhrady záväzku. Plán podlieha dvojstupňovému schvaľovaniu, jednak u veriteľov a rovnako súdom. Plán sa stáva záväzným pre všetkých zúčastnených po schválení súdom. Na schválenie musí byť predložený veriteľskému výboru najneskôr 90 dní od vydania povolenia na vykonanie reštrukturalizácie. Lehota na schválenie môže byť v odôvodnených situáciách predĺžená o ďalších 60 dní. Plán sa skladá z opisnej a záväznej časti. Opisná obsahuje opis pohľadávok a rovnako detailný opis krokov potrebných na dosiahnutie cieľa reštrukturalizácie. V záväznej časti nájdeme všetky práva a povinnosti, ktoré môžu na základe plánu vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť. Podmienkou plánu je poskytnúť veriteľom s nezabezpečenými pohľadávkami ich plnenie aspoň o 20 % vyššie ako pri konkurze.

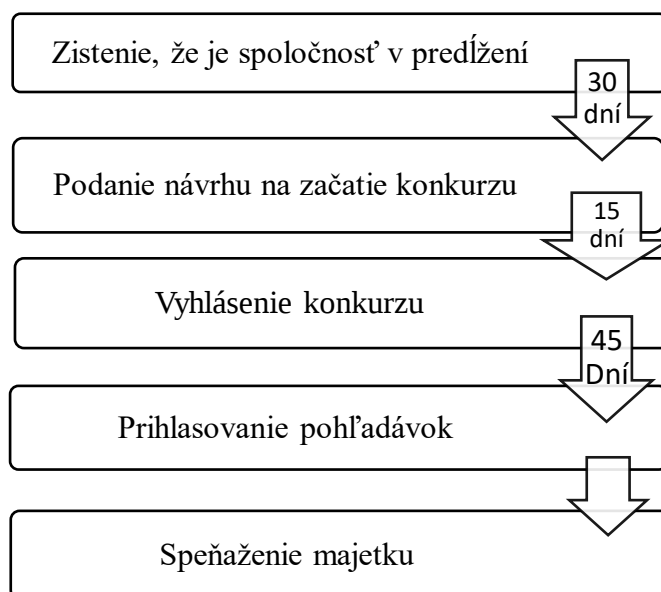
Súčasťou reštrukturalizačného plánu je rovnako rozhodnutie o zastavení reštrukturalizačného konania. Uvedené rozhodnutie súd bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku, a tým sa stáva právoplatné. Po vysporiadaní všetkých pohľadávok prihlásených do reštrukturalizácie sa reštrukturalizácia ukončuje. Proti uzneseniu je oprávnený podať odvolanie každý účastník reštrukturalizačného konania. Veritelia nemôžu žiadať od dlžníka viac, ako je jeho povinnosť vyplývajúca z plánu.

1.3.6. Konkurz

Konkurz predstavuje konanie, ktorého hlavným predmetom je rovnako ako pri reštrukturalizácii vysporiadanie pohľadávok voči veriteľom. Rozdiel oproti reštrukturalizácii predstavuje fakt, že dochádza k ukončeniu podnikateľskej činnosti a vysporiadaniu záväzkov speňažením majetku dlžníka čo najefektívnejšie a v najkratšom čase.

Konkurz sa rovnako ako reštrukturalizácia skladá z viacerých krokov :

Schéma 4: Konkurz - kroky

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ak účtovná jednotka zistí, že sa nachádza v platobnej neschopnosti, je na jej vlastnom rozhodnutí, či podá návrh na začatie konkurzu, na rozdiel od účtovnej jednotky, ktorá je v predĺžení. Účtovné jednotky, ktoré sa nachádzajú v predĺžení sú povinné podať návrh na začatie konkurzu. Podať návrh na začatie konkurzu nemusí len samotná účtovaná jednotka v pozícii dlžníka. Návrh je možné podať aj iným spôsobom uvedeným v zákone o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý si subjekt vyberie a schváli. Medzi uvedené možnosti zahrňujeme podanie návrhu veriteľom, dlžníkom alebo likvidátorom právnickej osoby, prípadne inou osobou zvolenou dlžníkom. Je potrebné, aby bol uvedený podpis osoby, ktorá podáva návrh na začatie konkurzu, notársky overený.

Návrh sa musí podať do 30 dní, od kedy účtovná jednotka zistila, že sa nachádza v predĺžení. Navrhovateľ je povinný pred podaním návrhu zaplatiť preddavok, s výnimkou likvidátora, ktorý odôvodní, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu preddavku. Preddavok dosahoval v roku 2019 výšku 1 500 eur. Bremeno zo zaplatenia preddavku znáša navrhovateľ, čiže sa v konečnom dôsledku nemusí jednať o samotného dlžníka. O skutočnej výške preddavku rozhoduje následne súd do 30 dní od vyhlásenia konkurzu alebo od ukončenia konkurzu. V prípadoch, ak zaplatený preddavok nie je v dostatočnej výške alebo nebol vôbec zaplatený, uplatňuje sa v konkurze ako pohľadávka voči podstate. Rovnako účtovná jednotka, ktorá preddavok zaplatila a dodala potrebný doklad osvedčujúci jeho

zaplatenie, má právo uplatniť si ho ako pohľadávku voči podstate. Pohľadávka proti podstate sa nemusí v konkurze uplatňovať prihláškou. V prípadoch, ak je preddavok poskytnutý vo vyššej výške ako je potrebné na úhradu odmeny správcu a ďalších súdnych trov, je preddavok vrátený navrhovateľovi.

Za nevyhlásenie konkurzu je sankcionovaný štatutárny orgán spoločnosti peňažnou pokutou a v niektorých prípadoch podá súd zákaz na vykonávanie činnosti štatutárneho orgánu na obdobie až 3 rokov.

Súd po preskúmaní návrhu rozhoduje o začatí konkurzného konania do najneskôr 15 dní od jeho doručenia. Uznesenie sa následne zasiela navrhovateľovi a rovnako dlžníkovi. Uverejnením v Obchodnom vestníku sa rozhodnutie stáva právoplatné a začína konkurzné konanie. Rovnako ako v prípade reštrukturalizácie, aj pri konkurze určuje Zákon o konkurze a reštrukturalizácii obmedzenia pre účtovné jednotky. Hlavnou je určenie správcu konkurznej podstaty, ktorý sleduje majetkové stavy účtovnej jednotky a vyberá, ktorý majetok je možné speňažiť. Správca sa volí náhodne tak, aby sa zabránilo blízkemu vzťahu medzi správcou a dlžníkom. Po vypracovaní súpisu majetku sa majetok poskytuje na speňaženie. Účtovná jednotka sa musí orientovať len na bežné úkony, ako hradenie faktúr za nájom alebo energie. O všetkých právnych úkonoch vo veci spravovania a rozpredania majetku rozhoduje a účtovnú jednotku zastupuje správca konkurznej podstaty. Počas doby trvania konkurzu sa zastavujú už vzniknuté exekúcie a nie je povolený vznik žiadnych nových. V prípade zabezpečovacieho práva sa nemôže začať a ani pokračovať v jeho vykonávaní. Zrušenie spoločnosti bez likvidácie v akejkoľvek forme sa prerušuje. Rozhodnutie o splnutí, zlúčení alebo rozdelení sa stáva neprávoplatné.

Rovnako ako pri reštrukturalizácii, aj pri konkurze je potrebné prihlásenie pohľadávok, ktoré majú byť vysporiadané v konkurze správcou. Prihláška sa zasiela v jednom rovnopise v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu. Správca postupne zapisuje pohľadávky do zoznamu pohľadávok. Skompletizovaný a odsúhlasený zoznam sa následne zasiela súdu. S cieľom zistenia názoru veriteľov, zvoláva správca schôdzu veriteľov všetkých prihlásených pohľadávok. Na schôdzi sa volí veriteľský výbor, ktorý má troch až piatich členov a zastupuje práva a názory všetkých veriteľov.

Krokom, ktorý musí uskutočniť dlžník za pomoci správcu konkurznej podstaty je spísanie majetku dlžníka, ktorý podlieha konkurzu. Jedná sa o takzvanú konkurznú podstatu, do ktorej zaradujeme všetok majetok (hnuteľné, nehnuteľné veci, práva, pohľadávky, iné majetkové hodnoty ako patenty, know how, ochranná známka). Všetok majetok zisťuje

správca za pomoci dlžníka alebo ak je to nevyhnutné tretích strán z jeho účtovníctva alebo inej majetkovej evidencie (skladové karty, inventárne súpisy dlhodobého hmotného majetku). V priebehu konkurzu správca zhromažďuje majetok a peňažné prostriedky v hotovosti vloží na bankový účet.

Úpadca je povinný zostaviť a následne odovzdať zoznam majetku správcovi, ktorý na základe daného zoznamu vyhotoví súpis majetku. V zozname majetku sa nachádzajú samostatné časti pre jednotlivé druhy majetku, a to pozemky, stavby, byty (nebytové priestory), hnutelné veci, cenné papiere, peňažné pohľadávky, pohľadávky z účtu, iné majetkové hodnoty. V úvode zoznamu majetku sa uvedú základné informácie o dlžníkovi, počet listov a strán a overený podpis dlžníka. Súpis sa vyhotovuje na špeciálne predpísanom tlačive, samostatne pre všeobecnú a samostatne pre oddelenú (osobitú) podstatu. Osobitú podstatu tvorí majetok, ktorý je zabezpečený zabezpečovacím právom, teda zabezpečené pohľadávky alebo nehnuteľnosti zabezpečené záložným právom. Medzi majetok patriaci do všeobecnej podstaty zaraďujeme zvyšný majetok, ktorý nepodlieha zabezpečovaciemu právu ako inventár v kancelárii nakúpený v hotovosti alebo pohľadávky z obchodného styku. Po tom, ako je daný majetok zapísaný do súpisu majetku, nie je možné, aby iná osoba okrem správcu daný majetok previedla, prenajala, zaťažila ho vecným bremenom alebo inak znížila jeho hodnotu. Súpis sa poskytuje súdu na posúdenie, či majetok úpadcu postačuje na úhradu nákladov spojených s konkurzom.

Súpis majetku je zmluva oprávňujúca správcu speňažiť spísaný majetok a to v súlade so zákonom o konkurze a reštrukturalizácii, **§ 76 (a)**. Súpis vytvára správca na základe údajov poskytnutých od dlžníka. Medzi majetok, ktorý zaraďujeme do konkurzu patrí všetok majetok, ktorý mala účtovná jednotka v čase vyhlásenia konkurzu, obstarala počas trvania konkurzu alebo majetok zabezpečujúci záväzky. O forme a spôsobe akým sa bude majetok speňažovať rozhoduje veriteľský výbor. Speňažením sa teda rozumie prevod všetkého majetku na peňažné prostriedky. Po speňažení všetkého majetku zapísaného do súpisu majetku, predkladá správca veriteľskému výboru návrh na rozdelenie výťažku zo speňaženia majetku. Následne dochádza ku speňaženiu majetku, pričom Zákon o konkurze a reštrukturalizácii v **§ 92 (1)** uvádza viaceré spôsoby speňaženia majetku:

- a) Vyhlásenie verejnej obchodnej súťaže
- b) Vyhlásenie dražby prostredníctvom dražobníka alebo zorganizovanie dražby
- c) Poverenie predaja majetku cez obchodníka s cennými papiermi
- d) Ponukové konanie alebo iný súťažný proces

Po rozpredaní celého majetku vypracuje správca **rozvrh výťažku** zo speňaženého majetku. Na základe rozvrhu sa rozdeľujú peňažné prostriedky medzi veriteľov a na úhradu súdnych trov, pričom prednostné právo majú veritelia zabezpečených pohľadávok. Medzi zabezpečené pohľadávky zaraďujeme pohľadávky od banky alebo iných finančných inštitúcií, ktoré majú svoje pohľadávky kryté záložným alebo iným zabezpečovacím právom. Vo väčšine prípadov nedochádza k úplnému uspokojeniu pohľadávok veriteľov, priemerne je to menej ako polovica hodnoty pohľadávky, samozrejme výška úhrady závisí od výšky majetku účtovnej jednotky. Splnením rozvrhu, teda po vysporiadaní prihlásených pohľadávok, sa konkurz končí. Konkurz sa zastavuje, ak sa preukáže, že všetky splatné pohľadávky zanikli.

Okrem ukončenia konkurzu z dôvodu splnenia rozvrhu dlžníka, sa môže konkurz ukončiť aj z dôvodu nedostatočnej hodnoty majetku dlžníka. Ak by správca konkurznej podstaty zistil, že speňaženie majetku nepostačuje ani na úhradu nákladov spojených s konkurzom, zažiada súd o zrušenie konkurzu. Ku skončeniu konkurzu rovnako dochádza aj v prípade, ak nepríde v lehote 90 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu k prihláseniu žiadneho veriteľa. Ak nastane smrť ktoréhokoľvek veriteľa, konkurz pokračuje v konaní s osobami považovanými za dedičov. Prerušiť konkurz je možné z dôvodu riešenia krízového stavu na finančnom trhu alebo ak bolo súdom začaté reštrukturalizačné konanie, prípadne správca vypracováva reštrukturalizačný posudok.

1.3.7. Malý konkurz

Súd môže považovať konkurz za malý, ak sú splnené aspoň dve z troch podmienok, ktoré sú ustanovené v zákone o konkurze a reštrukturalizácii v **§106 ods. 1**:

1. majetok podliehajúci konkurzu pravdepodobne neprevyšuje 165 000 eur,
2. obrat úpadcu dosiahnutý v poslednom uzatvorenom účtovnom období pred vyhlásením konkurzu neprevýšil 333 000 eur,
3. úpadca pravdepodobne nemá viac ako 50 veriteľov.

O tom, či sa jedná o malý konkurz rozhoduje súd pri jeho vyhlásení. Konkurz sa môže aj bez podania návrhu zmeniť na malý aj počas konkurzu. Ak sa v priebehu konkurzu zistí, že neboli zachované vyššie uvedené podmienky, môže dôjsť k jeho zrušeniu. Hlavnou výhodou malého konkurzu je jeho rýchlosť, úspora a efektivita. K ďalšej patrí zníženie administratívnej záťaže, keďže pri malom konkurze sa namiesto troch alebo piatich členov veriteľského výboru volí len jeden zástupca.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je poukázať na faktory, ktoré vplývajú na fungovanie spoločnosti v kríze, a to z účtovného ako aj právneho hľadiska, riešiť problematiku ozdravného procesu v účtovnej jednotke a rovnako aj možnosti zrušenia spoločnosti s likvidáciou resp. vstupom spoločnosti do konkurzu alebo reštrukturalizácie. Pre samotné dosiahnutie hlavného cieľa sme si špecifikovali čiastkové ciele, ktoré nám pomôžu k jeho splneniu.

Prvým čiastkovým cieľom je definovať si jednotlivé obchodné spoločnosti, na ktoré sa podľa Obchodného zákonníka vzťahuje pojem „Spoločnosť v kríze.“ Definovali sme si základné parametre komanditnej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie.

Druhým čiastkovým cieľom je zadefinovať si samotný pojem spoločnosť v kríze z teoretického hľadiska, poskytnúť informácie o jednotlivých fázach krízy ako aj dôvody, pre ktoré sa spoločnosť môže dostať do krízy. Identifikujeme si kedy hovoríme, že sa spoločnosť nachádza v úpadku alebo jej hrozí úpadok a aký je medzi nimi rozdiel. Primerane sa pri tom opierame o platný zákon o konkurze a reštrukturalizácii.

V treťom čiastkovom ciele riešime spôsoby ako sa identifikovaná kríza môže vyriešiť, prípadne zmierniť. Objasníme si zrušenie spoločnosti bez likvidácie, zrušenie spoločnosti likvidáciou, konsolidáciu a sanáciu účtovnej jednotky. Samostatnú pozornosť venujeme reštrukturalizácii a konkurzu z teoretického hľadiska. Poukážeme na kroky, ktoré musia spoločnosti vykonať, aby konkurz a reštrukturalizácia prebehli úspešne a podľa zákonných postupov.

Vo štvrtom čiastkovom ciele zameriame svoju pozornosť na praktické zistenie skutočností, či sa spoločnosť nachádza v kríze, prostredníctvom výpočtu záporného vlastného imania, ako aj riešenie zisteného krízového stavu prostredníctvom zlúčenia spoločností, reštrukturalizácie a konkurzu.

Piatym čiastkovým cieľom je poukázať na aspekty reštrukturalizácie a konkurzu z účtovného ako aj daňového hľadiska. Ako má spoločnosť v postavení dlžníka a ako veriteľ účtovať v procese reštrukturalizácie a konkurzu, pri rôznych spôsoboch vyrovnania pohľadávok. Poukážeme na rozdiely pri riešení úpadku prostredníctvom reštrukturalizácie a konkurzu.

Pri dosahovaní hlavného a rovnako čiastkových cieľov sme využili metodiku práce ako aj rôzne kvantitatívne a kvalitatívne metódy skúmania.

V diplomovej práci sme využili nasledovné metódy:

- **Metóda indukcie**, pri ktorej odhliadneme od nepodstatných informácií a zameriame sa len na kľúčové javy a skúmanie podstatných informácií. Ako výsledok nám vyplynú pojmy, na ktorých základe lepšie preskúmame problematiku spoločnosti v kríze a spôsobov jej riešenia.
- **Metóda analýzy**, na ktorej základe dokážeme lepšie pochopiť danú tematiku prostredníctvom rozkladu zložitej skutočnosti na menšie a lepšie pochopiteľnejšie. Najviac ju využijeme v prvej kapitole diplomovej práce, kde na základe získaných odborných informácií zo zákonov, odbornej literatúry, článkov a iných publikácií pochopíme podstatu danej problematiky.
- **Metóda syntézy** slúži na zjednotenie častí, ktoré sme si vyvodili prostredníctvom metódy analýzy. Využijeme ju v tretej kapitole diplomovej práce, kde aplikujeme získané teoretické poznatky na praktické príklady z oblasti spoločnosti v kríze.

3. Výsledky práce a diskusia

V ďalšej časti diplomovej práce sa zameriame na riešenie krízy z účtovného a daňového hľadiska v nami vybraných účtovných jednotkách. Účtovná jednotka si na vyriešenie krízového stavu môže vybrať jednu z variant uvedených v prvej kapitole. V práci si konkrétne priblížime účtovanie pri zlúčení, reštrukturalizácii, konkurze a ich vplyv na daňový systém. Účtovné jednotky, na ktorých budeme znázorňovať účtovné prípady, neposkytnú súhlas na uverejnenie ich obchodných mien, preto si ich pre potreby diplomovej práce nazveme účtovná jednotka Alfa s.r.o. a Beta s.r.o.. Rovnako si uvedieme výpočet pomeru vlastných a cudzích zdrojov, na základe ktorého zistíme, či má účtovná jednotka predpoklad skončiť v kríze a vysvetlíme si hodnoty jeho výsledku.

3.1. Pomer vlastného imania a záväzkov – výpočet

Na zistenie, či spoločnosti hrozí kríza je potrebné poznať pomer jej vlastných a cudzích zdrojov financovania. O tom, čo chápeme pod pojmi vlastné a cudzie zdroje sme písali v podkapitole „Spoločnosť v kríze“, pre účtovnú jednotku je tiež potrebné vedieť, odkiaľ má dané informácie získať. Zdrojom na zistenie stavu vlastného imania a záväzkov je účtovná závierka účtovnej jednotky. Informácie sa môžu získavať z riadnej účtovnej závierky zostavenej za účtovné obdobie, v prípade *kalendárneho roka*⁹ zostavené k 31.12 a v prípade *hospodárskeho roka*¹⁰ zostavené k poslednému dňu účtovného obdobia. Ak je potrebné zistiť informácie nielen na konci účtovného obdobia, ale aj počas neho, účtovná jednotka zostavuje priebežnú účtovnú závierku, kde sa nachádzajú údaje ku dňu, ku ktorému bola priebežná účtovná závierka zostavená. Účtovná jednotka ju môže podľa potreby zostaviť kedykoľvek počas účtovného obdobia. Ďalším zo zdrojov je účtovný softvér, ktorý je v dnešnej dobe schopný poskytnúť stavy záväzkov a vlastného imania. Záväzky a vlastné imanie sú v účtovnej závierke vyčíslené v súčtových položkách, nemusí preto dochádzať k ich prácnemu sčítavaniu. Presný riadok, v ktorom sú súčty vykázané závisí od veľkostnej skupiny, do ktorej je účtovná jednotka zaradená. Skupiny sú určené podľa veľkosti majetku, čistého obratu a počtu zamestnancov.

Skupinou, do ktorej je zaradených najviac účtovných jednotiek na Slovensku je skupina mikro účtovných jednotiek. Hodnotu vlastného imania mikro účtovných jednotiek

⁹ Účtovné obdobie kalendárny rok predstavuje nepretržité po sebe idúcich dvanásť mesiacov, ktoré sa zhodujú s kalendárnym rokom (od 1.1.20XX – 31.12.20XX).

¹⁰ Účtovné obdobie hospodársky rok je obdobie nepretržité za sebou idúcich 12 kalendárnych mesiacov, ktoré nie sú zhodné s kalendárnym rokom.

sledujeme v súvahe na strane pasív v riadku s označením A, v riadku 25. Je potrebné sledovať hodnoty za bežné účtovné obdobie.

Obrázok 2: Súvaha mikro účtovnej jednotky - vlastné imanie

Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 3	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 4
	SPOLU VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY r. 25 + r. 34	24		
A.	Vlastné imanie r. 26 + r. 29 + r. 30 + r. 31 + r. 32 + r. 33	25		
A.I.	Základné imanie r. 27 + r. 28	26		

Zdroj: Účtovná závierka MÚJ

Hodnotu záväzkov môžeme nájsť v súvahe na strane pasív v stĺpci s označením B, v riadku 34. Rovnako ako pri vlastnom imaní treba sledovať údaje za bežné účtovné obdobie.

Obrázok 1: Súvaha mikro účtovnej jednotky - záväzky

B.	Záväzky r. 35 + r. 36 + r. 37 + r. 38 + r. 43 + r. 44 + r. 45	34		
B.I.	Dlhodobé záväzky okrem rezerv a úverov (316A, 321A, 32XA, 372A, 471A, 472A, 473A, 474A, 475A, 476A, 478A, 479A, 47XA, I-/255A, 383A, 384A)	35		
B.II.	Dlhodobé rezervy (451A, 459A, 45XA)	36		

Zdroj: Účtovná závierka MÚJ

Účtovná jednotka zaradená do skupiny malá alebo veľká účtovná jednotka používa na vyplnenie údajov z účtovnej závierky iný druh tlačiva. Preto musíme vlastné imanie hľadať v súvahe, v časti pasíva pod označením stĺpec A, na rozdiel od mikro účtovanej závierky až na riadku 80. Na zistenie údajov potrebných na výpočet musíme sledovať stĺpec číslo 4 – Bežné účtovné obdobie.

Obrázok 3: Súvaha malej a veľkej účtovnej jednotky - vlastné imanie

Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5
	SPOLU VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY r. 80 + r. 101 + r. 141	79		
A.	Vlastné imanie r. 81 + r. 85 + r. 86 + r. 87 + r. 90 + r. 93 + r. 97 + r. 100	80		
A.I.	Základné imanie súčet (r. 82 až r. 84)	81		

Zdroj: Účtovná závierka malej a veľkej účtovnej jednotky

Záväzky malých a veľkých účtovných jednotiek sa nachádzajú v súvahe v časti pasíva s označením stĺpca B, v riadku s číslom 101. Rovnako treba sledovať len údaje vykázané za bežné účtovné obdobie v stĺpci číslo 4.

Obrázok 4: Súvaha malej a veľkej účtovnej jednotky - záväzky

[illegible]

Zdroj: Účtovná závierka malej a veľkej účtovnej jednotky

Stavy vlastného imania a záväzkov vykázané v priebežnej účtovnej závierke mikro, malej a veľkej účtovnej jednoty sa nachádzajú na rovnakých riadkoch ako v prípade riadnej účtovnej závierky.

Po získaní potrebných údajov z účtovnej závierky dochádza k výpočtu samotného pomeru a následnému porovnaniu s pomerom uvedeným v Obchodnom zákonníku pre daný rok. Pripomeňme si, že od roku 2018 sa daný pomer rovná 0,04. Aby sa spoločnosť nenachádzala v kríze, nesmie byť výsledok pomeru nižší ako 0,04. Výsledok je potrebné zaokrúhliť na dve desatinné miesta matematicky. Pri výpočte pomeru vlastného imania a záväzkov môžu nastať 3 situácie, ktoré si uvedieme v príkladoch:

Príklad 1: Pomer vlastného imania a záväzkov je $\geq 0,04$

Spoločnosť zo svojej riadnej účtovnej závierky zostavenej k 31.12.2018 zistila, že hodnota jej vlastného imania za rok je v sume 115 980 € a výška záväzkov za ten istý rok je vo výške 17 588 €.

Pomer vlastného imania a záväzkov = 115 980 / 17 588 = 6,5942688196497

Po zaokrúhlení dostaneme číslo 6,59, čo je číslo výrazne väčšie ako 0,04. Z toho vyplýva, že sa spoločnosť nemusí obávať prepuknutia krízy. Z údajov získaných od účtovnej jednotky zistíme, že najvyššou položkou vo vlastnom imaní je nerozdelený zisk minulých rokov vo výške 113 719 €, a aj keď účtovná jednotka za účtovný rok 2018 dosiahla stratu vo výške -3 239 €, nedostáva sa jej vlastné imanie do záporných čísel. Záväzky sú tvorené z väčšej miery krátkodobými záväzkami, pri ktorých je predpoklad, že budú nasledujúce účtovné obdobie vysporiadané.

V praxi sa veľmi málo stretávame s faktom, žeby sa pomer vlastného imania a záväzkov rovnal presne číslu určenému v Obchodnom zákonníku, teda číslu 0,04. Ak

takáto situácia nastane, dedukujeme, že sa spoločnosť ešte v kríze nenachádza, aj keď musíme ďalej priebežne sledovať vývoj jej vlastného imania a hlavne záväzkov, pretože je vyššia pravdepodobnosť, že sa do krízy dostane.

Príklad 2: Pomer vlastného imania a záväzkov je < 0,04

Spoločnosť vykázala v súvahe, ktorá je súčasťou účtovnej závierky za rok 2018 vlastné imanie vo výške 31 851 € a záväzky vo výške 1 397 393 €.

$$\text{Pomer vlastného imania a záväzkov} = 31\,851 / 1\,397\,393 = 0,0227931584028$$

Po zaokrúhlení na dve desatinné miesta dostávame číslo 0,02, ktoré je menšie ako hodnota 0,04. Z uvedeného výpočtu vyplýva, že sa spoločnosť dostala do krízy. Z údajov získaných od spoločnosti môžeme vidieť, že za nízkou hodnotou vlastného imania je výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení, ktorým bola v roku 2018 strata vo výške -7 812 €. Vysoká hodnota záväzkov je spôsobená platobnou neschopnosťou spoločnosti. Spoločnosť nie je schopná splácať záväzky, hlavne z oblasti daní, záväzky voči zamestnancom a zo sociálneho poistenia.

Príklad 3: Záporné vlastné imanie

Spoločnosť vykázala za účtovné obdobie záporné vlastné imanie vo výške - 31 996 €, z dôvodu neuhradenej straty minulých rokov a rovnako straty za bežné účtovné obdobie po zdanení. Na to, aby spoločnosť zistila, či sa nachádza v kríze, nie je potrebný výpočet pomeru vlastného imania a záväzkov. Samotné záporné vlastné imanie je indikátorom krízy, ktorú musí spoločnosť začať riešiť. V prípade, ak má spoločnosť aspoň jedného veriteľa a zároveň zistí, že vykazuje záporné vlastné imanie, ktoré nevie vyriešiť, považuje sa za spoločnosť v predĺžení. Všetky spoločnosti nachádzajúce sa v predĺžení sú povinné prihlásiť sa do konkurzu.

Kapitalizácia vkladu

S pomerom vlastných a cudzích zdrojov sa spája aj pojem „kapitalizácia vkladu“. Pri založení spoločnosti vkladajú spoločníci peňažný alebo nepeňažný vklad, ktorý môže priamo zvyšovať základné imanie alebo sa považuje za vklad, ktorý nezvyšuje základné imanie, ale pôsobí na ostatné kapitálové fondy. Vklady od spoločníkov môžu mať aj formu prijatej dlhodobej alebo krátkodobej pôžičky, teda formu záväzku. Týmto sa zvyšujú celkové záväzky spoločnosti a zhoršuje sa pomer vlastných a cudzích zdrojov, čím môže dochádzať k stavu, že sa spoločnosť nachádza v kríze. Preto dochádza k následnému preúčtovaniu zo

záväzkov z účtu 365 – Ostatné záväzky voči spoločníkom a členom na účet 413 – Ostatné kapitálové fondy. Od roku 2018 vstúpila do platnosti novela pojednávajúca o ostatných kapitálových fondoch. Na základe ustanovení Obchodného zákonníka je možné kapitálové fondy vytvorené z príspevkov nielen tvoriť, ale aj ďalej použiť. Kapitalizácia vkladov spoločníkov v malých firmách môže byť jednou z foriem záchrany spoločnosti pred konkurzom alebo režimom spoločnosti v kríze.

V nasledujúcej časti si uvedieme 3 spôsoby upísania vkladu, a to:

1. Účtovanie nepeňažného vkladu spoločníka cez účet 411 – Základné imanie

Tabuľka 2: Upísanie nepeňažného vkladu cez 411 - Základné imanie

Číslo	Doklad	Text	Suma	Účtovanie	
				MD	D
1.	IÚD	Upísanie nepeňažného vkladu - auto	5 000	353	419
2.	IÚD	Splatenie nepeňažného vkladu - auto	5 000	042	353
3.	IÚD	Zaradenie auta do majetku	5 000	022	042
4.	IÚD	Zapísanie zvýšenia ZI do obchodného registra	5 000	419	411

Zdroj: Vlastné spracovanie

Upísanie vkladu sa účtuje cez účet 353 – Pohľadávky za upísané vlastné imanie súvzťažne s účtom 419 – Zmeny základného imania. Účet 419 – Zmeny základného imania predstavuje preklenovací účet, na ktorom sa účtuje do času zápisu zmeny do Obchodného registra. Následne dochádza k splateniu vkladu, ktoré sa účtuje prostredníctvom obstarávacieho účtu dlhodobého majetku súvzťažne s účtom pohľadávok a zaradeniu automobilu do majetku spoločnosti. Ku dňu, ku ktorému sa zapíšu zmeny základného imania do obchodného registra sa zaúčtuje hodnota upísaného vkladu v prospech účtu 411 – Základné imanie súvzťažne na ťarchu účtu 419 – Zmeny základného imania.

2. Účtovanie peňažného vkladu spoločníka cez účet 413 – Ostatné kapitálové fondy

Tabuľka 3: Účtovanie vkladu cez účet 413 – Ostatné kapitálové fondy

Číslo	Doklad	Text	Suma	Účtovanie	
				MD	D
1.	IÚD	Upísanie peňažného vkladu	5 000	353	413
2.	IÚD	Splatenie peňažného vkladu – na bankový účet spoločnosti	5 000	221	353

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť pri upísaní vkladu spoločníka cez účet 413 – Ostatné kapitálové fondy sa na preklopenie časového nesúladu nepoužíva účet 419 – Zmeny základného imania. Upísanie vkladu sa účtuje priamo na účet 413 – Ostatné kapitálové fondy súvzťažne s účtom 353 - Pohľadávky za upísané vlastné imanie. Následné dochádza k jeho splateniu, a to buď na bankový účet, v hotovosti alebo nepeňažným majetkom. Jedná sa o bezodplatné poskytnutie peňažného resp. nepeňažného majetku obchodnej spoločnosti.

3. Účtovanie vkladu spoločníka ako prijatú pôžičku a jej následnú kapitalizáciu

Tabuľka 4: Prijatá pôžička od spoločníka a jej kapitalizácia

Číslo	Doklad	Text	Suma	Účtovanie	
				MD	D
1.	IÚD	Prijatá pôžička od spoločníka	5 000	221	365
2.	IÚD	Kapitalizácia pôžičky od spoločníka	5 000	365	413

Zdroj: Vlastné spracovanie

Prijatá pôžička od spoločníka sa vo väčšine prípadov používa na dotovanie záporného bankového účtu alebo pokladne. Ako sme spomenuli, predstavuje pre účtovnú jednotku záväzok. V situácii, ak spoločnosť spozoruje, že má na účte 365 – Ostaté záväzky voči spoločníkom a členom príliš vysokú hodnotu, ktorá zhoršuje jej finančný obraz, prípadne sa takto spoločnosť môže dostať do krízy alebo mať záporné vlastné imanie, preúčtuje hodnotu záväzku na účet 413 – Ostatné kapitálové fondy. Uvedený proces sa nazýva „kapitalizácia vkladu“. Takéto zvýšenie vlastného imania je pomerne administratívne náročné a musí byť schválené valným zhromaždením.

3.2. Aplikácia účinkov zlúčenia účtovných jednotiek

Zlúčenie spoločností ako jedna z foriem riešenia krízy, predstavuje zánik spoločnosti a prenos jej právomocí na nástupnícku účtovnú jednotku. Nástupnícka účtovná jednotka na seba preberá všetok majetok, vlastné imanie, ale aj záväzky zanikajúcej účtovnej jednotky. Zanikajúca účtovná jednotka po prevode konečných zostatkov svojich účtov a zaúčtovaní všetkých účtovných prípadov súvisiacich so zlúčením spoločností, ako napríklad precenenie majetku a záväzkov na reálnu hodnotu, zaniká. Účtovná jednotka zaniká výmazom z obchodného registra. Žiadosť na výmaz sa zasiela na príslušný súd. Spoločníci pôsobiaci v zanikajúcej účtovnej jednotke sa stávajú spoločníkmi v nástupníckej účtovnej jednotke. Ak je v zmluve určená výnimka a spoločníci sa nestávajú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, majú nárok na výplatu vyrovnávacieho podielu. V našom prípade zanikajúcu spoločnosť reprezentuje spoločnosť Alfa s.r.o. a nástupníckou účtovnou jednotkou je spoločnosť Beta s.r.o..

3.2.1. Charakteristika spoločností

Zanikajúca účtovná jednotka

Spoločnosť **Alfa s.r.o.** sídliaca v Bratislave bola založená v roku 2010. Zapísaná do Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I bola dňa 20.5.2010. Spoločnosť s ručením obmedzeným bola založená jedinou spoločníčkou, ktorá splatila celé predpísané základné imanie vo výške 5 000 € na bankový účet. V osobe spoločníka je rovnako zahrnutá aj osoba jediného konateľa. Konateľ vykonáva úkony a podpisuje dokumenty v mene spoločnosti samostatne. Spoločnosť Alfa s.r.o. je mesačným platiteľom dane z pridanej hodnoty (ďalej aj ako DPH) podľa §4 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej ako zákon o dani z pridanej hodnoty). Účtovná jednotka na účtovanie používa kalendárny rok, riadnu účtovnú závierku zostavuje k 31.12.

Hlavným predmetom činnosti účtovnej jednotky je poskytovanie realitných služieb, do ktorých zahŕňame sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností. Medzi ďalšie činnosti účtovnej jednotky patria prípravné práce k realizácii stavby, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, ale aj výroby alebo reklamné a marketingové služby. Spoločnosť Alfa s.r.o. sa zaoberá hlavne prenájomom nehnuteľností tretím stranám.

Účtovnú jednotku môžeme z pohľadu veľkosti účtovných jednotiek zaradiť medzi mikro účtovné jednotky. Suma majetku vykázaná v súvahe neprevyšuje hodnotu 350 000 €,

čistý obrat za obdobie nie je vyšší ako 700 000 € a spoločnosť neuvádza žiadnych zamestnancov. Majetok účtovnej jednotky je vo výške 31 208 € a čistý obrat dosahuje hodnotu len 710 €. Účtovná jednotka dosiahla v roku 2018 účtovný výsledok hospodárenia – stratu vo výške 4 556 €. Účtovná jednotka vykázala nasledovné hodnoty majetku a zdrojov majetku v roku 2018:

Strana A	Súvaha Alfa s.r.o.		Strana P
SHV a SVH	17 100	Základné imanie	5 000
Oprávky k SHV a SHV	-6 200	Ostatné kapitálové fondy	500
Pohľadávky	17 059	Nerozdelený zisk minulých rokov	8 967
Pokladnica	1 829	VH – Strata	-4 556
Bankové účty	1 420	Dodávateľia	21 217
		KD rezervy	80
Σ M	31 208	Σ VI + Z	31 208

Nástupnícka účtovná jednotka

Spoločnosť Beta s.r.o., rovnako so sídlom v Bratislave, je mladšia ako zanikajúca spoločnosť Alfa s.r.o. Spoločnosť bola založená v roku 2015 a do Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I bola zapísaná 30. apríla 2015. Založená bola dvoma spoločníkmi, ale od roku 2018 prešla do vlastníctva jediného spoločníka, ktorý za spoločnosť rozhoduje samostatne. Ku dňu zápisu splatil každý zo spoločníkov polovicu predpísaného základného imania. Jednalo sa o peňažný vklad vo výške 5 000 €, ktorý bol splatený na bankový účet vzniknutej spoločnosti. Spoločnosť Beta s.r.o. je mesačný platiteľ DPH podľa §4 zákona o dani z pridanej hodnoty. Účtovným obdobím účtovnej jednotky je kalendárny rok, riadnu účtovnú závierku zostavuje k 31.12.

Za hlavný predmet činnosti účtovnej jednotky môžeme považovať poskytovanie realitných služieb. Medzi ďalšie oblasti, o ktoré sa účtovná jednotka zaujíma patria sprostredkovanie poskytovania úverov alebo pôžičiek, činnosť podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov alebo vykonávanie mimoškolskej vzdelávacej činnosti. Spoločnosť Beta s.r.o. sa zameriava hlavne na sprostredkovanie úverov, pôžičiek alebo iných finančných zdrojov pri predaji nehnuteľností.

Ak by sme chceli zaradiť účtovnú jednotku do kategórie podľa veľkosti, zaradili by sme ju medzi mikro účtovné jednotky. Majetok účtovnej jednotky je vo výške 133 568 €, čistý obrat 129 925 € a spoločnosť neuvádza žiadnych zamestnancov. Všetky úkony vykonáva konateľ sám. Účtovná jednotka za rok 2018 dosiahla výsledok hospodárenia, a to

stratu vo výške 3 239 €, ktorú dosiahla prvý krát od svojho založenia. Dôvodom môže byť odchod jedného zo spoločníkov a spolu s ním aj odberateľov. Účtovná jednotka vykázala nasledovné hodnoty majetku a zdrojov majetku v roku 2018:

Strana A	Súvaha Beta s.r.o.		Strana P
SHV a SVH	9 600	Základné imanie	5 000
Oprávky k SHV a SHV	-3 200	Ostatné kapitálové fondy	500
Pohľadávky	103 714	Nerozdelený zisk minulých rokov	113 719
Pokladňa	2 454	VH - Strata	-3 239
Bankové účty	21 000	Dodávateľa	17 548
		KD rezervy	40
Σ M	133 568	Σ VI + Z	133 568

Účtovná jednotka Alfa s.r.o. zanikla z dôvodu svojej platobnej neschopnosti rozhodnutím jediného spoločníka dňa 25.9.2019 a bola dobrovoľne vymazaná z Obchodného registra dňa 10.10.2019. Spoločnosť Alfa s.r.o. si ako svoju nástupníčku účtovnú jednotku zvolila spoločnosť Beta s.r.o. z dôvodu, že ich vlastní jeden a ten istý konateľ. Spoločnosť Alfa s.r.o. má dlhodobé problémy, nie je schopná uhrádzať svoje faktúry, dlhšie obdobie produkuje veľmi nízke tržby a dosahuje záporný výsledok hospodárenia. Spoločnosť Beta s.r.o. patrila ešte do roka 2018 k prosperujúcim účtovným jednotkám, dosahovala zisk v priemere od 50 000 eur do 100 000 eur. K zlomu prišlo v roku 2018, kedy zo spoločnosti odišiel spoločník a spolu s ním aj portfólio klientov. Jediná spoločníčka sa preto rozhodla pre zlúčenie oboch spoločností. Týmto krokom dochádza k vyriešeniu platobnej neschopnosti v spoločnosti Alfa s.r.o., zníženiu administratívnych nákladov, dosahovaniu vyšších tržieb spojením klientskeho portfólia spoločností Alfa s.r.o. a Beta s.r.o.

3.2.2. Proces zlúčenia

Proces zlúčenia sa skladá z viacerých krokov:

1. Pred samotným začatím zlúčenia je potrebné zistiť, či hodnota záväzkov po zlúčení spoločností neprevýši hodnotu majetku, či sa spoločnosti nenachádzajú v likvidácii, konkurze, reštrukturalizácii alebo konaní o zrušení. Pri zlúčení by si mali spoločnosti udržiavať dobrú „kondíciu“.
2. Určiť rozhodný deň, ktorý si spoločnosť zvolila dňa 12.9.2019.

3. Zvolenie audítora, ktorý schválil, že hodnota záväzkov po zlúčení neprevýši hodnotu majetku. Správa bola prílohou k návrhu na zápis do obchodného registra.
4. Z právneho hľadiska je potrebné vypracovať zmluvu o zlúčení. Zmluvu schválil konateľ spoločnosti, ktorý je jediným členom štatutárneho orgánu. Následne sa podal návrh na zlúčenie na okresnom súde Bratislava I.
5. Z daňového hľadiska je spoločnosť povinná ohlásiť správcovi zámer zlúčenia minimálne 60 dní pred schválením zmluvy o zlúčení. Keďže zanikajúca spoločnosť je platiteľ dane z pridanej hodnoty podľa §4 zákona o dani z pridanej hodnoty, je povinná podať daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty v riadnej lehote na podanie dane z pridanej hodnoty. Účtovná jednotka zaniká ako platiteľ dane z pridanej hodnoty dňom výmazu z Obchodného registra, nie rozhodným dňom.
6. Z účtovného hľadiska je potrebné preceniť položky majetku zanikajúcej spoločnosti Alfa s.r.o. na reálnu hodnotu, doúčtovať odpisy a kurzové rozdiely a previesť konečné zostatky účtov zanikajúcej účtovnej jednotky na súvahové účty nástupníckej spoločnosti.

Z účtovníctva účtovnej jednotky Alfa s.r.o. sme zistili nasledovné druhy majetku:

Osobný automobil

- Obstarávacia cena 14 800 €
- Oprávky k majetku 5 242 €

Vybavenie kancelárie – nábytok

- Obstarávacia cena 2 300 €
- Oprávky k majetku 958 €

Vybraný znalec určil nasledovné reálne hodnoty vybraného majetku :

- Osobný automobil 17 000 €
- Vybavenie kancelárie – nábytok 2 400 €

Na precenenie majetku na reálnu hodnotu sa používajú netto a brutto spôsob, ktoré vyplývajú z požiadaviek zákona č. 595/2003 Z. z. Zákona o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Rozdiel medzi nimi spočíva v tom, že v prípade netto ocenenia dochádza k zúčtovaniu oprávok k majetku, bez ohľadu na to, či sa daný majetok preceňoval. Spôsob akým sa rozdiel medzi účtovnou a reálnou hodnotou zaúčtuje si zobrazíme

v Tabuľke č. 5. V tabuľke sa venujeme majetku, okrem cenných papierov, majetkovým a dlhovým cenným papierom. V prípade ostatných cenných papierov, sa zmena reálnej hodnoty účtuje cez vlastné imanie, konkrétne cez účet 414 - Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov.

Tabuľka 5: Precenenie na reálnu hodnotu

Druh majetku	Rozdiel	Účet z rámcovej účtovej osnovy
Všetok majetok okrem cenných papierov, napr. DHM, DNM, nehnuteľnosti	$RH < ÚH$	Tvorba OP 553 / 09X
	$RH > ÚH$	Cez VI 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení
Majetkové cenné papiere	$RH < ÚH$	564 – Náklady na precenenie cenných papierov
	$RH > ÚH$	664- Výnosy z precenenia cenných papierov
Dlhové cenné papiera	$RH < ÚH$	566 - Náklady na krátkodobý finančný majetok
	$RH > ÚH$	666 - Výnosy z krátkodobého finančného majetku

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe ustanovení opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnovy pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov

Legenda k Tabuľke č. 5 „Precenenie na reálnu hodnotu“ :

1. RH – reálna hodnota
2. ÚH – účtovná hodnota
3. OP – opravná položka
4. VI – vlastné imanie

1. Precenenie majetku na reálnu hodnotu brutto spôsobom

Z účtovníctva sme zistili účtovnú hodnotu osobného automobilu aj nábytku a zistili sme, že sú nižšie ako ich reálna hodnota určená znalcom. Z uvedeného dôvodu použijeme na precenenie majetku na jeho reálnu hodnotu účet 416 - Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení súvisiace s účtom 022001 – Osobný automobil a 022002 – Nábytok.

Tabuľka 6: Precenenie majetku brutto spôsobom

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	Účtovanie	
				MD	D
1.	IÚD	Precenenie osobného automobilu na RH	7 442	022001	416
2.	IÚD	Precenenie nábytku na RH	1 058	022002	416

Zdroj: Vlastné spracovanie

Strana A		Súvaha Alfa s.r.o.		Strana P	
SHV a SVH	25 600	Základné imanie		5 000	
Oprávky k SHV a SHV	- 6 200	Ostatné kapitálové fondy		500	
Pohľadávky	17 059	Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynú		8 500	
Pokladnica	1 829	Nerozdelený zisk minulých rokov		8 967	
Bankové účty	1 420	VH - Strata		- 4 556	
		Dodávateľia		21 217	
		KD rezervy		80	
Σ M	39 708	Σ VI + Z		39 708	

2. Precenenie majetku na reálnu hodnotu netto spôsobom

Tabuľka 7: Precenenie majetku netto spôsobom

Číslo	Doklad	Text	Suma v €	Účtovanie	
				MD	D
1.	IÚD	Precenenie osobného automobilu na RH	7 442	022001	416
2.	IÚD	Precenenie nábytku na RH	1 058	022002	416
3.	IÚD	Zúčtovanie oprávok k autu	5 242	082001	022001
4.	IÚD	Zúčtovanie oprávok k nábytku	958	082002	022002

Zdroj : Vlastné spracovanie

Strana A	Súvaha Alfa s.r.o.		Strana P
SHV a SVH	19 400	Základné imanie	5 000
Oprávky k SHV a SHV	-	Ostatné kapitálové fondy	500
Pohľadávky	17 059	Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynu	8 500
Pokladnica	1 829	Nerozdelený zisk minulých rokov	8 967
Bankové účty	1 420	VH - Strata	- 4 556
		Dodávatelia	21 217
		KD rezervy	80
Σ M	39 708	Σ VI + Z	39 708

V závislosti od toho, ktorý spôsob precenenia na reálnu hodnotu si účtovná jednotka vyberie, sa bude líšiť súvaha vzniknutej spoločnosti po zlúčení. K rozhodnému dňu spoločnosť Beta s.r.o. zostavila otváraciu súvahu, ktorá obsahovala nasledovné súvahové položky.

1. Súvaha spoločnosti Beta s.r.o. po zlúčení pri precenení brutto spôsobom

Strana A	Súvaha Beta s.r.o.		Strana P
SHV a SVH	35 200	Základné imanie	10 000
Oprávky k SHV a SHV	- 9 400	Ostatné kapitálové fondy	1 000
Pohľadávky	120 773	Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynu	8 500
Pokladnica	4 283	Nerozdelený zisk minulých rokov	122 686
Bankové účty	22 420	VH - Strata	- 7 795
		Dodávatelia	38 765
		KD rezervy	120
Σ M	173 276	Σ VI + Z	173 276

2. Súvaha spoločnosti Beta s.r.o. po precenení netto spôsobom

Strana A	Súvaha Beta s.r.o.		Strana P
SHV a SVH	29 000	Základné imanie	10 000
Oprávky k SHV a SHV	- 3 200	Ostatné kapitálové fondy	1 000
Pohľadávky	120 773	Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynu	8 500
Pokladnica	4 283	Nerozdelený zisk minulých rokov	122 686
Bankové účty	22 420	VH - Strata	- 7 795
		Dodávatelia	38 765
		KD rezervy	120
Σ M	173 276	Σ VI + Z	173 276

Po zlúčení účtovných jednotiek Alfa s.r.o. a Beta s.r.o. dochádza k zániku spoločnosti Alfa s.r.o. a všetky jej práva a záväzky prechádzajú na nástupnícku účtovnú jednotku Beta s.r.o. Keďže konateľom v oboch spoločnostiach je rovnaká osoba, nedochádza k výplате odstúpného pre konateľov zanikajúcej spoločnosti. Nástupnícka účtovná jednotka má povinnosť splatiť všetky záväzky, ktoré nebola schopná splatiť účtovná jednotka Alfa s.r.o. Nástupnícka spoločnosť má právo uplatňovať si odpočet daňovej straty, s ktorým začala účtovná jednotka Alfa s.r.o v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach. Nástupnícka účtovná jednotka má povinnosť v lehote 3 mesiacov od zrušenia účtovnej jednotky Alfa s.r.o podať daňové priznanie za túto spoločnosť a vypočítanú daň zaplatiť. Daňové obdobie na podanie daňového priznania je za obdobie od 1.1.2019 do 11.9.2019.

3.3.Postup a aplikácia účinkov reštrukturalizácie na účtovnú jednotku

V podkapitole zameranej na reštrukturalizáciu si identifikujeme a na praktických príkladoch uvedieme situácie, kedy sa môže účtovná jednotka prihlásiť do reštrukturalizácie, postup, ktorý musí účtovná jednotka dodržiavať a výhody aj nevýhody, ktoré vyplývajú z reštrukturalizácie. Zameriame sa na dôležitý krok v rámci reštrukturalizácie, ktorým je prihlasovanie pohľadávok a na praktických príkladoch si predvedieme účtovné a daňové dopady reštrukturalizácie na účtovnú jednotku a postupy, ktoré musí účtovná jednotka prihlásená do reštrukturalizácie uskutočňovať.

3.3.1. Prihlasovanie pohľadávok do reštrukturalizácie

Každá účtovná jednotka by mala počas svojej činnosti podrobne sledovať finančné výsledky a snažiť sa predchádzať úpadku. V prípade prepuknutia úpadku má účtovná jednotka prijať všetky potrebné opatrenia na jeho odvrátenie. Reštrukturalizácia predstavuje jeden zo spôsobov ako riešiť vzniknutú krízovú situáciu. Jedná sa o dlhodobý a pre spoločnosť veľmi náročný ozdravný proces. Do reštrukturalizácie sa prihlasujú spoločnosti po podrobnej analýze svojich finančných údajov dobrovoľne, v prípadoch, ak chcú zachovať chod podnikových aktivít aj po procese reštrukturalizácie. Hlavným cieľom dlžníka pri reštrukturalizácii je zachovať podnikateľskú činnosť a zároveň sa vyhnúť povinnosti prihlásenia sa do konkurzu. Reštrukturalizácia sa skladá z viacerých krokov, ktoré sme si definovali v prvej kapitole. Za jeden z najdôležitejších krokov, ktoré musí veriteľ uskutočniť sa považuje prihlasovanie pohľadávok.

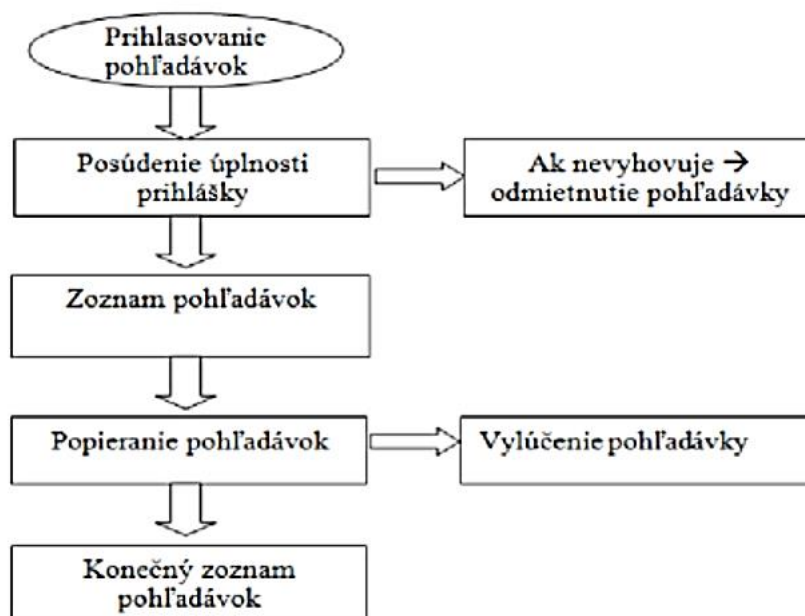
Lehota na prihlasovanie pohľadávok veriteľov je 30 dní od vydania rozhodnutia na začatie reštrukturalizácie. Každý veriteľ, ktorý má záujem o vysporiadanie svojich pohľadávok v reštrukturalizácii je povinný ich prihlásiť. Do reštrukturalizácie je možné prihlásiť len pohľadávku, ktorá vznikla do doby vyhlásenia reštrukturalizácie. Bez prihlásenia pohľadávka zanikne a veriteľ nemá nárok na jej vysporiadanie. Za pohľadávky sa považujú aj mzdy nevyplatené zamestnancom, ktorí sú rovnako povinní ich prihlásiť. Samotným prihlásením pohľadávok veriteľ nezískal automatický nárok na uplatnenie pohľadávky, aj keď sa dlžník snaží o maximalizáciu miery uspokojenia prihlásených pohľadávok. Správca je povinný skompletizovať zoznam prijatých pohľadávok a ten doručiť súdu.

Na prihlásenie pohľadávok v reštrukturalizácii existujú dva druhy tlačív:

- a) Univerzálny vzor na prihlásenie jednej pohľadávky zabezpečenej, ako aj nezabezpečenej, podmienenej alebo nepodmienenej,
- b) Prihláška súhrnnej pohľadávky, ktorou sa prihlasuje skupina pohľadávok, napr. viacero faktúr voči jednému úpadcovi.

Do prihlášky je potrebné uviesť údaje akými sú identifikačné údaje veriteľa a úpadcu, medzi ktoré zaraďujeme názov a sídlo spoločnosti, meno, priezvisko a trvalé bydlisko fyzickej osoby, poradie vysporiadania pohľadávok, právny dôvod vzniku pohľadávky, celková suma pohľadávky a podpis, ktorý nemusí byť notársky overený. Medzi nepovinné údaje, ktoré ale uľahčujú a urýchľujú komunikáciu so správcom patria e-mailová adresa, telefónny kontakt alebo identifikačné číslo pre daň. Samotný proces prihlasovania pohľadávok je uvedený v schéme č. 5.

Schéma 5: Prihlasovanie pohľadávok

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ako modelový prípad prihlasovania pohľadávok si uvedieme príklad pohľadávky veriteľa XYZ, ktorý svoju pohľadávku prihlásil v riadnom termíne na prihlasovanie pohľadávok:

Tabuľka 8: Prihlasovanie pohľadávok

Poradové Číslo	Právny pôvod		Istina v eur	Úrok z omeškania	Spolu v eur	Zistené v eur	Popreté v eur
	Faktúra	Popis					
1.	191423	Neuhradená faktúra za účtovníctvo a mzdy	1800,00	360,00	2160,00	2160,00	0
2.	05/2019	Faktúra za poradenské služby	3262,20	0	3262,20	3062,20	200,00

Zdroj : Vlastné spracovanie

V tabuľke č. 8 sú znázornené prihlásené pohľadávky, ktoré veriteľ vyplnil pri prihlasovaní do reštrukturalizácie. Pohľadávka s poradovým číslom 1 za účtovnícke práce predstavuje nezabezpečenú pohľadávku. Veriteľ pri prihlasovaní vyhlásil, že o prihlásenej pohľadávke účtuje v plnom rozsahu vo svojom účtovníctve. Zvolený správca v rámci lehoty na popieranie pohľadávok dané pohľadávky preskúmal a porovnal s účtovníctvom veriteľa.

Správca potvrdil pohľadávku č. 1 v plnej výške. Na úrok z omeškania má veriteľ právny nárok, preto aj prihlásená suma úroku z omeškania patrí do celkovej sumy prihlásenej pohľadávky. V prípade pohľadávky č.2, bola v účtovníctve veriteľa evidovaná nižšia suma ako je suma prihlásenej pohľadávky, a tak došlo k popreniu čiastočnej sumy pohľadávky. Suma zistená z účtovníctva veriteľa sa zaznamená v stĺpci „Zistené v eur“ a popretá suma sa eviduje v stĺpci „Popreté v eur.“ V prípade, ak by správca zistil, že pohľadávka sa vôbec nenachádza v účtovníctve veriteľa, poprie celú sumu prihlásenej pohľadávky. V pláne reštrukturalizácie schválenom súdom bolo určené 50% uspokojenie pohľadávok nezabezpečených veriteľov, ktoré majú byť uspokojené mesačnými splátkami počas 36 mesiacov.

Špecifickým druhom pohľadávok v reštrukturalizácii sú zabezpečené pohľadávky, ktoré sú zabezpečené záložným, zádržným alebo iným druhom zabezpečovacieho práva. V praxi sa väčšinou za zabezpečené pohľadávky považujú pohľadávky bánk alebo poisťovní. Zabezpečené pohľadávky sa uspokojujú v 100 % výške v lehote určenej v reštrukturalizačnom pláne. V tabuľke č. 9 sme si uviedli príklady zabezpečených pohľadávok, ktoré musí dlžník uhradiť v rámci reštrukturalizačného konania. Pohľadávka č.1 voči Prima Banka Slovensko, a.s. predstavuje nesplatený úver vrátane vzniknutých úrokov. Pohľadávka č. 2 voči Hlavnému mestu Bratislava je nezaplatené pokuta, ktorá vznikla účtovnej jednotke. Medzi ďalšie špecifické pohľadávky v reštrukturalizácii patria prednostné pohľadávky, ktoré nie je potrebné prihlasovať do reštrukturalizácie. Predstavujú pohľadávky, ktoré vznikli v priebehu reštrukturalizácie a nepeňažné pohľadávky. Zaradujeme sem aj pohľadávky z pracovnoprávných vzťahov, ktoré vznikli za mesiac kedy začala reštrukturalizácia.

Tabuľka 9: Zabezpečené pohľadávky v reštrukturalizácii

Poradové číslo	Zabezpečená pohľadávka	Zistené v eur
1.	Prima Banka Slovensko, a.s.	43 725, 43 eur
2.	Hlavné mesto Bratislava	425 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Po odsúhlasení zoznamu včas a správne prihlásených pohľadávok, tak veriteľmi, ako aj dlžníkom sa vypracuje reštrukturalizačný plán, v ktorom je určené akým spôsobom sa budú prihlásené pohľadávky uhrádzať. Plán sa následne upravuje podľa žiadostí veriteľov, akými môžu byť predĺženie lehoty splácania zabezpečených pohľadávok, aby zabezpečené pohľadávky neboli uspokojené v plnej výške alebo zákaz vyplácania zisku

u dlžníka prostredníctvom dividend počas trvania reštrukturalizácie. Po prepracovaní plánu sa plán predkladá na schválenie na veriteľskej schôdzi. Plán sa považuje za schválený, ak ho schváli nadpolovičná väčšina členov veriteľského výboru. Schválený reštrukturalizačný plán sa predkladá na schválenie súdu. Po jeho uverejnení v Obchodnom vestníku sa plán stáva právoplatný a dlžník je povinný uspokojovať prihlásené pohľadávky. Po vysporiadaní pohľadávok sa ukončuje reštrukturalizácia.

3.3.2. Účtovné a daňové aspekty reštrukturalizácie

Reštrukturalizácia predstavuje veľmi špecifické obdobie v spoločnosti, kedy účtovná jednotka na jednej strane chce zachovať svoju podnikateľskú činnosť, ale na druhej strane by to nezvládla bez pomoci štátu. Ako sme už uviedli, reštrukturalizácia neznamena koniec podnikania, preto je účtovná jednotka, ktorá sa nachádza v reštrukturalizácii povinná viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku. Týmto krokom zachová kontinuitu v účtovníctve. V prípade prihlásenia spoločnosti do reštrukturalizácie je potrebné premietnuť následky reštrukturalizácie na účtoch v účtovných knihách a rovnako v súvahe.

O účtovnej jednotke prihlásenej do reštrukturalizácie neobsahuje Zákon o konkurze a reštrukturalizácii žiadne špeciálne ustanovenia. Dlžník aj veriteľ účtujú počas reštrukturalizácie ako počas bežného účtovného obdobia, teda ako pred vstupom do reštrukturalizácie. Od účtovnej jednotky sa nevyžaduje uzatvorenie účtovných kníh, ani zostavenie mimoriadnej účtovnej závierky. Účtovná jednotka v reštrukturalizácii zostavuje riadnu účtovnú závierku na konci účtovného obdobia, ktorým môže byť kalendárny alebo hospodársky rok. Skutočnosť, že sa spoločnosť nachádza v prebiehajúcej reštrukturalizácii ako aj jej skončenie, je spoločnosť povinná oznámiť vo svojej riadnej účtovnej závierke, konkrétne v poznámkach a rovnako je povinná uvádzať vo svojom obchodnom mene označenie „v reštrukturalizácii.“

Výnimkou uvedenou v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o účtovníctve) (§ 18) odvolávajúc sa na Zákon o konkurze a reštrukturalizácii (§ 142) je povinnosť účtovnej jednotky zostaviť priebežnú účtovnú závierku ku dňu povolenia reštrukturalizácie. Daná účtovná závierka spolu s poslednou riadnou účtovnou závierkou predstavuje neoddeliteľnú súčasť plánu reštrukturalizácie a odovzdáva sa správcovi ako príloha k plánu. V prípade, ak riadna účtovná závierka podlieha overeniu audítorom, do prílohy sa doplní aj správa zvoleného audítora. Medzi ďalšie prílohy sa okrem riadnej a uvedenej priebežnej účtovnej závierky dopĺňajú aj

priebežné účtovné závierky zostavené k poslednému dňu za každý kalendárny mesiac od povolenia reštrukturalizácie. Pri priebežnej účtovnej závierke za neuzatvárajú účtovné knihy a rovnako nedochádza k inventarizácii majetku a ani záväzkov.

Po odsúhlasení reštrukturalizačného plánu a právoplatnom začatí reštrukturalizácie vznikajú na strane dlžníka aj veriteľa skutočnosti, ktoré treba premietnuť do účtovníctva. Pri účtovaní vychádzame z Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. **23054/2002-92**, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej Opatrenie MFSR o postupoch účtovanie a rámcovej účtovej osnove). Nápomocným krokom, ktorý určuje Opatrenie MFSR o postupoch účtovanie a rámcovej účtovej osnove v **§ 29 odsek 1** pri uzatváraní účtovných kníh je možnosť previesť zostatky účtov časového rozlíšenia, rezerv alebo opravných položiek, ktoré z dôvodu reštrukturalizácie stratili opodstatnenosť na účty pohľadávok a záväzkov, prípadne účty nákladov a výnosov v závislosti od vecnej súvislosti.

V účtovníctve **dlžníka** sa na základe Opatrenia MFSR o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove upravuje výška záväzku na základe schváleného reštrukturalizačného plánu :

a) Úprava hodnoty záväzku na základe reštrukturalizačného plánu

Účtovná jednotka účtuje zvýšenie záväzku, ktorý eviduje v účtovníctve. Zvýšenie môže nastať v dvoch prípadoch, a to zaúčtovaním záväzku, ktorý predtým v účtovníctve neexistoval alebo zvýšením záväzku o úrok, na ktorý má veriteľ nárok. Ak správca v lehote na prihlasovanie pohľadávok zistí, že prihlásená pohľadávka nezodpovedá prihlásenej hodnote, a to z dôvodu zaúčtovania nižšej sumy záväzku alebo dôvodu neevidovania záväzku v účtovníctve, aj keď existuje opodstatnený predpoklad jeho existencie. To znamená, že účtovná jednotka (dlžník) má na účte 321 – Dodávatelia zaúčtovanú nesprávnu alebo nižšiu sumu a je povinná túto sumu zvýšiť na hodnotu uvedenú v reštrukturalizačnom pláne. Uvedená situácia nastáva napríklad v situácii ak účtovná jednotka neeviduje úroky z omeškania, ktoré sa viažu na prihlásenú pohľadávku. Zvýšenie hodnoty záväzku sa účtuje cez účty vlastného imania rovnako ako v prípade opravy chýb minulých rokov. Účtovná jednotka účtuje na ťarchu účtu 429 – Neuhradené straty minulých rokov alebo na ťarchu účtu 428 – Nerozdelené zisky minulých rokov súvzťažne v prospech účtu záväzkov, konkrétne účtu 321 – Dodávatelia.

Tabuľka 10: Zvýšenie hodnoty záväzku v reštrukturalizácii

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Zaúčtovanie záväzku voči veriteľovi, ktorý predtým neexistoval v účtovníctve	428 429	321
IÚD	Zvýšenie hodnoty záväzku na základe reštrukturalizačného plánu (napr. o úrok z omeškania)	428 429	321

Zdroj: Vlastné spracovanie

Účtovná jednotka účtuje zníženie hodnoty záväzku v prípadoch, ak záväzky, ktoré eviduje v účtovníctve neboli riadne prihlásené v lehote na prihlasovanie pohľadávok. Neprihlásené pohľadávky sa automaticky stávajú nevymožiteľnými. Zníženie záväzku sa zaúčtuje na ťarchu účtu 321 – Dodávatelia súvzťazne s účtom 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti.

Tabuľka 11: Zníženie hodnoty nevymožiteľného záväzku v reštrukturalizácii

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Zníženie hodnoty nevymožiteľných záväzkov na základe reštrukturalizačného plánu	321	648

Zdroj: Vlastné spracovanie

Účtovná jednotka rovnako znižuje hodnotu záväzku na základe percenta uspokojenia pohľadávok. To znamená, že ak je v reštrukturalizačnom pláne určené 50 % uspokojenie pohľadávok prihlásených do reštrukturalizácie je potrebné zvyšnú časť zúčtovať do výnosov, a to v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti súvzťazne na ťarchu účtu 321 – Dodávatelia.

Tabuľka 12: Zníženie záväzku vo výške 50 % v reštrukturalizácii

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Zníženie záväzkov vo výške 50 % zistenej hodnoty na základe reštrukturalizačného plánu	321	648

Zdroj: Vlastné spracovanie

b) Vysporiadanie záväzku prihláseného do reštrukturalizácie

Postupné uspokojovanie pohľadávok prihlásených do reštrukturalizácie sa účtuje na základe jednotlivých splátok určených v reštrukturalizačnom pláne, a to na ťarchu účtu záväzkov 321 – Dodávatelia a v prospech účtu 221 – Bankové účty alebo 211 – Pokladnica.

Tabuľka 13: Splátka pohľadávky v reštrukturalizácii

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
VBÚ/VPD	Splátka pohľadávky prihlásenej do reštrukturalizácie z BÚ/ Pokladne	321	221
			211

Zdroj: Vlastné spracovanie

Po ukončení reštrukturalizácie, teda po vysporiadaní prihlásených pohľadávok má veriteľ nárok domáhať sa uspokojenia celej svojej pohľadávky, teda aj časti, ktorá nebola v reštrukturalizačnom pláne určená na uspokojenie. Zvyšná časť pohľadávky sa hradí z vytvoreného zisku. Pôvodná prihlásená pohľadávka sa skladá z dvoch častí, pričom len 50% pohľadávky je určených na uspokojenie. Ako sme si uviedli zvyšných 50% účtovná jednotka odpíše prostredníctvom účtu 648 – Ostatný výnosy z hospodárskej činnosti a takto jej vznikne pomyselný zisk, ktorý môže použiť na uspokojenie zvyšnej časti pohľadávky. Zvyšných 50 % prihlásenej pohľadávky sa eviduje v účtovníctve ako podmienený záväzok a uvádza sa v poznámkach účtovnej závierky. Uspokojenie uvedenej pohľadávky sa účtuje na ťarchu vecne príslušného účtu účtovej skupiny 41 – Základné imanie a kapitálové fondy, 42 – Fondy tvorené zo zisku a prevedené výsledky hospodárenia a 43 – Výsledok hospodárenia a súvzťazne v prospech účtu 325 – Ostatné záväzky. Následne dochádza k zrušeniu podmieneného záväzku a k úhrade záväzku na účte 325 – Ostatné záväzky. Nárok na takéto vysporiadanie pohľadávky majú len veritelia, ktorí prihlásili svoje pohľadávky do reštrukturalizácie.

Tabuľka 14: Vysporiadanie pohľadávky zo zisku v reštrukturalizácii

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
	Vytvorenie podmieneného záväzku	Suma sa vykáže v poznámkach účtovnej závierky	
IÚD	Vysporiadanie pohľadávky zo zisku	41x,42x,43x	325
VBÚ	Finančné vyrovnanie záväzku	325	221
	Zníženie vytvorenej hodnoty podmieneného záväzku	Zníženie sumy vykázananej v poznámkach účtovnej závierky	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Veľmi zriedkavým spôsobom vysporiadania pohľadávky je jej úhrada na základe vydania akcií alebo iných majetkových súčastí, ktoré sa následne vymenia za pohľadávky. Počas plnenia reštrukturalizačného plánu môže dôjsť k dohode medzi dlžníkom a veriteľom, o tom, že dlžník vydá akcie a následne ich vymení za pohľadávku. Účtovanie uvedenej zámeny sa účtuje na ťarchu účtu 548 – Ostatné náklady z hospodárskej činnosti a zároveň dochádza k zvýšeniu na účte 321 – Dodávateľa. Pri upisovaní akcií sa zaúčtuje pohľadávka na ťarchu účtu 353 – Pohľadávky za upísané vlastné imanie a súvzťažne v prospech účtu 419 – Zmeny základného imania. Následne dochádza k vzájomnému zápočtu záväzku a pohľadávky za upísané vlastné imanie a k zvýšeniu vlastného imania.

Tabuľka 15: Uspokojenie pohľadávky veriteľa vydaním akcií alebo iných majetkových súčastí

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Zvýšenie záväzku nad rámec plnenia plánu	548	321
IÚD	Zaúčtovanie pohľadávky za upísané vlastné imanie – vydanie akcií / majetkové účasti	353	419
IÚD	Vzájomný zápočet záväzku a pohľadávky za upísané vlastné imanie	321	353
IÚD	Zapísanie zvýšenie základného imania do obchodného registra	419	411

Zdroj: Vlastné spracovanie

V účtovníctve **veriteľa** sa na základe Opatrenie MFSR o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove upravuje výška záväzku na základe schváleného reštrukturalizačného plánu :

1. Úprava hodnoty pohľadávky – tvorba opravnej položky

Po prihlásení pohľadávky do reštrukturalizácie, veriteľ účtuje opravnú položku k danej prihlásenej pohľadávke z dôvodu možného rizika jej nezaplatenia. Opravná položka sa v účtovníctve vytvára v súlade so zásadou opatrnosti, ak je predpoklad, že môže dôjsť k zníženiu hodnoty pohľadávky. Opravná položka sa zaúčtuje na ťarchu účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke a súvzťazne v prospech účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam.

Tabuľka 16: Tvorba opravnej položky k pohľadávke

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Tvorba opravnej položky k prihlásenej pohľadávke	547	391

Zdroj: Vlastné spracovanie

2. Inkaso prihlásenej pohľadávky

V súlade s reštrukturalizačným plánom dochádza k inkasu pohľadávok v jednotlivých splátkach. Inkaso sa zaúčtuje na ťarchu účtu 221 – Bankové účty, prípadne 211 – Pokladnica súvzťazne s 311 – Pohľadávky. Po inkase je potrebné zúčtovať časť vytvorenej opravnej položky v pomernej výške k jej inkasu. Zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke sa zaúčtuje opačným zápisom ako jej tvorba, teda na ťarchu účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam a v prospech účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke. Časť pohľadávky, ktorá nie je ani do skončenia reštrukturalizácie vysporiadaná sa odpisuje bez vplyvu na výsledok hospodárenia na ťarchu účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam súvzťazne v prospech účtu 311 – Pohľadávky.

Tabuľka 17: Inkaso prihlásenej pohľadávky

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
VBÚ(PPD)	Inkaso splátky prihlásenej pohľadávky	221 211	311
IÚD	Zúčtovanie pomernej časti opravnej položky	391	547
IÚD	Odpis nezinkasovanej časti pohľadávky	391	311

Zdroj: Vlastné spracovanie

Po splnení reštrukturalizačného plánu je možné vysporiadať odpísanú časť prihlásenej pohľadávky zo zisku alebo z iných vlastných zdrojov dlžníka. V našom prípade si uvádzame uspokojenie pohľadávok určené v reštrukturalizačnom pláne vo výške 50 %. Zvyšných 50 % sa bude evidovať v účtovníctve veriteľa ako podmienená pohľadávka. Podmienenú pohľadávku veriteľ uvádza v účtovnej závierke v časti poznámky. Uspokojenie prihlásenej pohľadávky sa zaúčtuje na ťarchu účtu 315 – Ostatné pohľadávky súvzťažne v prospech účtu 648 – Ostatné náklady na hospodársku činnosť. Po uspokojení pohľadávky sa v alikvotnej časti zúčtuje vytvorená podmienená pohľadávka. Rovnako ako v prípade dlžníka dochádza následne k inkasu pohľadávky účtovanej na účte 315 – Ostatné pohľadávky.

Tabuľka 18: Podmienená pohľadávka

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
	Vytvorenie podmienenej pohľadávky	Eviduje sa v poznámkach účtovnej závierky	
IÚD	Vysporiadanie pohľadávky zo zisku alebo iných vlastných zdrojov dlžníka	315	648
VBÚ	Finančné vyrovnanie pohľadávky	221	315
	Zúčtovanie alikvotnej časti podmienenej pohľadávky	Eviduje sa v poznámkach účtovnej závierky	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Jedným zo spôsobov vysporiadania pohľadávky prihlásenej do reštrukturalizácie je vydanie akcií alebo iných majetkových účastí dlžníka, ktoré sa vymenia za pohľadávku.

Obstaranie finančného majetku sa zaúčtuje na ťarchu účtu 043 – Obstaranie dlhodobého finančného majetku a v prospech účtu pohľadávok 311 – Pohľadávky. Obstaraný majetok sa následne uvedie do užívania na ťarchu účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok a v prospech účtu obstarania 043 – Obstaranie dlhodobého finančného majetku. Vo výške obstaraného dlhodobého finančného majetku sa v účtovníctve dlžníka zúčtuje vytvorená opravná položka opačným zápisom ako sa účtovala jej tvorba, a to na ťarchu účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam a v prospech účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke.

Tabuľka 19: Výmena pohľadávky za akcie alebo iné majetkové účasti

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
IÚD	Obstaranie akcií alebo iných majetkových účastí	043	311
IÚD	Zaradenie akcií alebo iných majetkových účastí do majetku	06x	043
IÚD	Zúčtovanie alikvotnej časti opravnej položky vytvorenej k pohľadávkou	391	547

Zdroj: Vlastné spracovanie

3.3.3. Výhody a nevýhody reštrukturalizácie

V legislatíve Slovenskej republiky sú uzákonené postupy, ktoré účtovné jednotky viac nabádajú k riešeniu úpadku reštrukturalizáciou. S procesom reštrukturalizácie sú spojené viaceré výhody. Za najväčšiu výhodu samotnej reštrukturalizácie sa považuje zachovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti prihlásenej do reštrukturalizácie. Ďalšou veľmi významnou výhodou reštrukturalizácie je automatický zánik pohľadávok, ktoré neboli riadne a včas prihlásené do reštrukturalizácie.

Reštrukturalizácia ako každý ozdravný proces má svoje klady ako aj zápory, ktoré si uvedieme v Tabuľke č.20 :

Tabuľka 20: Výhody a nevýhody reštrukturalizácie

Výhody reštrukturalizácie	Nevýhody reštrukturalizácie
Dlžníci sú chránení pred veriteľmi samotným súdom.	Všetky právne úkony za dlžníka odsúhlasuje správca.
Zánik časti neuspokojených a starých záväzkov voči veriteľom (oddĺženie), ktoré sa nenachádzajú v reštrukturalizačnom pláne.	Ak nepríde k schváleniu reštrukturalizačného plánu, dochádza k vyhláseniu konkurzu.
Prerušenie exekučných a súdnych konaní.	Plán sa stáva právne neúčinný v prípade, keď sa ani po dodatočnej výzve neplnia podmienky plánu.
Udržanie pracovných miest.	
Uvoľnenie zablokovaných bankových účtov.	
Po skončení reštrukturalizácie funguje spoločnosť bez obmedzení (časový priestor 7-9 mesiacov na ozdravenie).	
Vysporiadanie záväzkov voči veriteľom vo väčšej miere ako pri konkurze.	

Zdroj : Vlastné spracovanie na základe Škodová, V. 2019. Lepšie neskoro ako nikdy. [ONLINE]

3.4.Postup a aplikácia účinkov konkurzu na účtovnú jednotku

Konkurz predstavuje ďalší zo spôsobov vyriešenia úpadku, ale na rozdiel od reštrukturalizácie znamená pre podnik zánik jeho podnikateľskej činnosti. Predstavuje druh občianskeho súdneho konania, počas ktorého dochádza k rozpredaju majetku úpadcu a vysporiadaniu pohľadávok z prostriedkov získaných speňažením majetku. Hlavným rozdielom medzi konkurzom a reštrukturalizáciou je, že na rozdiel od reštrukturalizácie, do konkurzu sa účtovná jednotka musí prihlásiť v prípade, ak sa nachádza v predĺžení. Konkurz sa rovnako ako reštrukturalizácia skladá z viacerých krokov.

Keďže sme si v kapitole týkajúcej sa reštrukturalizácie znázornili ako sa pohľadávky prihlasujú, v kapitole týkajúcej sa konkurzu sa zameriame viac na rozdiely, ktoré identifikujeme pri prihlasovaní pohľadávky v konkurze a prihlasovaní pohľadávky v reštrukturalizácii. Prihláška pohľadávky v konkurze ako aj v reštrukturalizácii má rovnaké obsahové požiadavky. Skladá sa z dvoch častí, a to zo všeobecných náležitostí a osobitých náležitostí. Prihláška, aby sa na ňu vôbec nahliadalo, musí obsahovať obe uvedené časti.

Hlavným rozdielom v prihlasovaní pohľadávok v reštrukturalizácii a v konkurze je lehota, počas ktorej sa pohľadávky prihlasujú. Lehota na prihlásenie v konkurze je 45 dní od začatia konkurzu pre nezabezpečené aj zabezpečené pohľadávky. Po uplynutí prihlasovacej lehoty sa zabezpečená pohľadávka môže prihlásiť už len ako nezabezpečená. Pohľadávky sa doručujú v jednom rovnopise správcovi a v jednom súdu. Po podaní už nemožno prihlášku opraviť ani nijako zmeniť.

V prípade konkurzu sa potvrdenie o zapísaní pohľadávky do konkurzu vydáva bezodkladne po vyžiadaní veriteľa.

3.4.1. Účtovné a daňové aspekty konkurzu

V prípade konkurzu dochádza k úplnému zániku účtovnej jednotky, k rozpredaju všetkého jej majetku na vysporiadanie prihlásených pohľadávok a teda aj k ukončeniu jej podnikateľskej činnosti. V prípade dlžníka prihláseného do konkurzu jeho účtovné obdobie končí posledným dňom mesiaca, kedy bol na účtovnú jednotku vyhlásený konkurz. Správca konkurznej podstaty je povinný podať za účtovnú jednotku daňové priznanie k dani z príjmov právnických osôb, ktoré je povinný podať a zaplatiť do konca mesiaca nasledujúceho po skončení zdaňovacieho obdobia. Účtovná jednotka je povinná zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku ku dňu predchádzajúcemu dňu vyhlásenia konkurzu. V prípade, ak by deň, ku ktorému sa zostavuje mimoriadna účtovná závierka zodpovedal dňu zostavenia riadnej účtovnej závierky, považuje sa mimoriadna účtovná závierka za riadnu účtovnú závierku. Ku dňu vyhlásenia konkurzu zaniká účtovnej jednotke nárok na odpočet daňovej straty. Výnimkou je zdaňovacie obdobie kratšie ako jeden rok, v tom prípade si môže účtovná jednotka uplatniť celý ročný odpočet daňovej straty.

Príklad : Na dlžníka XY s.r.o. bol vyhlásený konkurz dňa 01.10.2019. Dlžník používal na účtovanie kalendárny rok.

Riešenie: Zdaňovacím obdobím pre dlžníka na účely zistenia základu dane je obdobie od 1.1.2019 do 30.09.2019. Do 31.10.2019 je správca konkurznej podstaty povinný podať za dlžníka daňové priznanie a zaplatiť vypočítanú daň. Účtovnú závierku zostavuje k 30.09.2019 a k tomuto dátumu uzatvára účtovné knihy. Od 1.10.2019 je účtovná jednotka povinná viesť takzvané „konkurzné účtovníctvo.“

Pre správcu v konkurznom konaní sú dôležitým zdrojom informácií o účtovnej jednotke účtovné knihy. V prípade účtovných jednotiek účtujúcich v sústave jednoduchého účtovníctva sú to : peňažný denník, kniha pohľadávok, kniha záväzkov a ostatné pomocné

knihy. V sústave podvojného účtovníctva účtovná jednotka vedie účtovný denník a hlavnú knihu, ktorá obsahuje začiatkové stavy účtov, ku dňu, ku ktorému sa hlavná kniha otvára, obraty strany MD a D na minimálne mesačnej báze, konečné zostatky účtov, ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Ku dňu predchádzajúcemu dňu vyhlásenia konkurzu sa pôvodné účtovné knihy uzavrujú a otvoria sa nové účtovné knihy.

Rovnako ako v prípade reštrukturalizácie aj pri konkurze, po jeho právoplatnom začatí vznikajú na strane dlžníka aj veriteľa skutočnosti, ktoré treba premietnuť do účtovníctva. Pri účtovaní vychádzame z Opatrenia MFRS o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove. Rovnako existuje možnosť prevodu zostatkov účtov časového rozlíšenia, rezerv alebo opravných položiek, ktoré z dôvodu konkurzu stratili svoje opodstatnenie, na účty pohľadávok a záväzkov, prípadne nákladov a výnosov.

Pri podaní návrhu je dlžník povinný zaplatiť preddavok, ktorý sa použije na vysporiadanie nákladov súvisiacich s konkurzom a na odmenu správcu konkurznej podstaty. V praxi môžu nastať 3 prípady, a to že preddavok bude presne pokrývať uvedené náklady, preddavok bude nižší alebo vyšší. Po vyhlásení konkurzu sa daná suma pripíše na bankový konkurzný účet dlžníka.

Tabuľka 21: Poskytnutie preddavku

Doklad	Text	Zaúčtovanie	
		MD	D
VBÚ	Poskytnutie preddavku	314	221
OZ	Náklady súvisiace s konkurzom	518, 501	325
OZ	Odmena správcovi konkurznej podstaty	518	325

Zdroj: Vlastné spracovanie

Všetky zobrazené účtovné prípady týkajúce sa reštrukturalizácie sa rovnako aplikujú aj v prípade účtovnej jednotky prihlásenej do konkurzu. Špecifické účtovné prípady v prípade konkurzu súvisia so speňažením majetku zapísaného v súpise majetku. Daný majetok je potrebné vyradiť z účtovníctva spôsobom zodpovedajúcim spôsobu akým bol majetok speňažený a všetky peňažné prostriedky previesť na bankový účet účtovnej jednotky.

3.4.2. Výhody a nevýhody konkurzu

Zo štatistických údajov krajských a okresných súdov Slovenskej republiky môžeme sledovať rastúcu tendenciu v počte vyhlásených konkurzoch. Aj keď nie všetky prihlásené konkurzy spĺňajú podmienky na jeho vyhlásenie, ich počet je v porovnaní s reštrukturalizáciou vyšší. Hlavným dôvodom je povinnosť vyhlásenia konkurzu, ktorá vyplýva zo zákona o konkurze a reštrukturalizácii po splnení v zákone uvedených podmienok.¹¹

Tabuľka 22: Výhody a nevýhody konkurzu

Výhody konkurzu	Nevýhody konkurzu
Zánik spoločnosti aj bez vysporiadania majetkových pomerov.	Značne dlhšia doba konkurzného konania v porovnaní s reštrukturalizáciou.
Obmedzená možnosť vymáhania dlhov. Zánik spoločnosti = zánik možnosti vymáhania jej dlhov	Nižšia miera uspokojenia veriteľov, v priemere sa nepodarilo uspokojiť viac ako 10% prihlásenej pohľadávky.
Možnosť vyhlásenia malého konkurzu, pri ktorom dochádza k skracovaniu platných lehôt alebo zmenách v iných opatreniach pre rýchlejšie a efektívnejšie konanie.	Zrušenie pracovných miest a rôznych pracovných pozícií.
Možnosť uznania konkurzu za malý aj bez podania návrhu.	Zákaz po konkurze založiť novú spoločnosť. ¹²

Zdroj: Vlastné spracovanie

3.5. Rozdiely medzi riešením úpadku dlžníka reštrukturalizáciou a konkurzom

Pri oboch spôsoboch riešenia úpadku, teda rovnako pri reštrukturalizácii ako aj pri konkurze je ich hlavným cieľom čo najrýchlejšie a najefektívnejšie uspokojenie veriteľov prihlásených pohľadávok. S týmto súvisí aj základný rozdiel medzi reštrukturalizáciou a konkurzom, ktorý predstavuje spôsob, akým dochádza k uspokojovaniu pohľadávok, resp. k vysporiadaniu záväzkov, ktoré vznikli dlžníkovi. Konkurz má pre účtovnú jednotku likvidačné účinky, dochádza k speňaženiu majetku a tým k úhrade prihlásených pohľadávok. V prípade reštrukturalizácie sa jedná skôr o sanačný proces, pri ktorom

¹¹ Spoločnosť je povinná prihlásiť sa do konkurzu v prípade, ak zistila, že sa nachádza v predĺžení.

¹² Pri jednoosobovej eseročke je možné založiť novú spoločnosť po uplynutí lehoty jedného roka od vysporiadania pohľadávok prihlásených do konkurzu. Ak sa dokáže, že k úpadku alebo k predĺženiu došlo úmyselne, lehota na založenie novej spoločnosti sa zvyšuje až na desať rokov. Pre iné formy podnikania uvedený zákaz neplatí, čiže stačí len zmeniť právnu formu spoločnosti.

dochádza k ozdraveniu účtovnej jednotky, záchrane jej fungujúcich podnikateľských činností a tým k vysporiadaniu záväzkov dlžníka.

Medzi reštrukturalizáciou a konkurzom identifikujeme viaceré rozdiely:

- A. Pri konkurze sa všetky exekučné, súdne alebo iné konania, ktoré sú vedené proti účtovnej jednotke v konkurze pozastavujú, ale po skončení konkurzu dochádza k ich opätovnému spusteniu. V prípade reštrukturalizácie dochádza rovnako k prerušeniu všetkých exekučných, súdnych alebo iných konaní voči účtovnej jednotke v reštrukturalizácii, s tým rozdielom, že tieto konania ani po ukončení reštrukturalizácie ďalej nepokračujú.
- B. Všetky záväzky, ktoré nie sú včas a správne prihlásené do reštrukturalizácie zanikajú, čo napomáha dlžníkovi znova obnoviť svoju podnikateľskú činnosť. Naopak pri konkurze záväzky nezanikajú, to znamená, že ak sa zistí ďalší majetok dlžníka, je možné tieto pohľadávky znova vymáhať.
- C. V prípade reštrukturalizácie v porovnaní s konkurzom dochádza nielen k miernejšiemu ale aj k efektívnejšiemu uspokojeniu pohľadávok, teda k aspoň o 20 % vyššiemu upokojeniu ako v prípade konkurzu.
- D. Z hľadiska dĺžky môžeme konštatovať, že reštrukturalizácia predstavuje kratší proces. Pri bezproblémovom priebehu reštrukturalizácia môže trvať aj menej ako 180 dní od jej vyhlásenia, v praxi je reálnejšia doba trvania v priemere 300 dní od vyhlásenia reštrukturalizácie. Priemerná zistená dĺžka konkurzu predstavuje obdobie až 4 rokov.
- E. Z účtovného hľadiska v prípade reštrukturalizácie nie je potrebné zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku, ale len priebežnú účtovnú závierku, pri ktorej nie je potrebné uzatváranie účtov ani účtovných kníh. Pri konkurze je správca povinný uzavrieť knihy a zostaviť mimoriadnu účtovnú závierku, ku dňu predchádzajúcemu dňu vyhlásenia konkurzu.

Záver

Diplomová práca pojednáva o obchodných spoločnostiach v kríze z účtovného hľadiska a o následnom riešení krízového stavu, a to záchranou spoločnosti alebo zrušením spoločnosti. Pri písaní diplomovej práce sme mohli sledovať, aký je podnikanie zložitý proces a že sa každá spoločnosť, či už na základe vonkajších alebo vnútorných faktorov môže dostať do situácie, kedy nie je schopná splácať svoje záväzky a dostáva sa do krízy. Po preštudovaní odbornej literatúry a článkov týkajúcich sa danej problematiky sme dospeli k záveru, že samotný proces zrušenia spoločnosti je oveľa náročnejší, či už časovo alebo finančne ako samotná snaha o záchranu spoločnosti. Je preto na zvážení každého podnikateľa, či sa bude snažiť nákladnému zrušeniu spoločnosti v kríze predchádzať prostredníctvom sledovania svojich finančných ukazovateľov a včasnému jednaniu alebo nechá krízu prepuknúť v plnej sile. Ako sme už spomenuli, riešenie krízy v rannom štádiu je oveľa rýchlejšie a menej nákladné, preto je veľmi podstatné krízu podchytiť včas. Samozrejme samotná spoločnosť si vie najlepšie zvážiť, či sa jej oplatí ďalej zachovať podnikateľskú činnosť alebo je výhodnejšie ju ukončiť.

V prvej kapitole diplomovej práce sme definovali jednotlivé obchodné spoločnosti vo vzťahu k inštitútu „Spoločnosť v kríze.“ Zostavili sme základný prehľad jednotlivých riešení krízového stavu, pričom sme najväčšiu pozornosť venovali dvom metódam ozdravného procesu, a to reštrukturalizácii a konkurzu. Reštrukturalizáciu považujeme za ozdravenie podnikateľskej činnosti, pri ktorej nedochádza k zániku spoločnosti, naopak v prípade konkurzu dochádza k zániku celej účtovnej jednotky. Uvedený je celkový proces reštrukturalizácie a konkurzu, ako aj jednotlivé právne kroky, ktoré musí spoločnosť zabezpečiť.

Teoretické poznatky získané v prvej kapitole sme zapracovali v tretej praktickej časti. V časti práce s názvom *Výsledky práce a diskusia* sme sa snažili aplikovať všetky nadobudnuté teoretické vedomosti a získané poznatky. Zamerali sme sa na znázornenie pomeru vlastných a cudzích zdrojov ako základ a identifikáciu toho, či sa spoločnosť nachádza v kríze. Ďalej sme sa zamerali na riešenie krízového stavu prostredníctvom zrušenia spoločnosti bez likvidácie, konkrétne formou zlúčenia dvoch spoločností. V ďalšej časti sme rozoberali proces reštrukturalizácie a konkurzu z právneho ako aj účtovného hľadiska, zamerali sme sa na základné pochopenie danej problematiky a zobrazili výhody a nevýhody jednotlivých postupov a rozdiely medzi nimi. Na záver sme zhodnotili, ktorý

postup považujeme z nášho pohľadu za efektívnejší, či už z pohľadu času alebo finančnej náročnosti.

Každá forma riešenia krízy má svoje výhody, ale aj nevýhody. V prípade zrušenia spoločnosti bez likvidácie, konkrétne zlúčením, by sa mohlo jednať o veľmi jednoduchý spôsob ako vyriešiť krízu, pretože pri ňom všetky záväzky preberá nástupnícka spoločnosť, ktorá je zodpovedná za ich úhradu. Na druhej strane je spojený s viacerými administratívne náročnými krokmi a samotným zánikom spoločnosti. V prípade zlúčenia spoločností je veľmi potrebné nájsť vhodnú a ochotnú spoločnosť, ktorá sa stane nástupníckou spoločnosťou a bude schopná vyplatiť všetky dlhy, čo v mnohých prípadoch nie je jednoduché. Reštrukturalizácia predstavuje jednu z dvoch súdnych foriem vysporiadania krízy prezentované v diplomovej práci. Reštrukturalizácia je súdny proces, do ktorého sa spoločnosť prihlasuje dobrovoľne v záujme zachrany svojej podnikateľskej činnosti, ktorá ale nie je možná bez zásahu tretej strany. Zachovanie podnikateľskej činnosti považujeme za najväčšiu výhodu reštrukturalizácie. Aj keď proces konkurzu pozostáva z veľmi podobných krokov ako proces v prípade reštrukturalizácie, na jeho konci dochádza k ukončeniu podnikateľskej aktivity spoločnosti. Pri danej forme riešenia úpadku spoločnosť prichádza o všetok majetok a je povinná prepustiť všetkých svojich zamestnancov. Za nevýhodu konkurzu považujem fakt, že konkurzné konanie je v porovnaní s reštrukturalizačným dlhšie. Z nášho pohľadu za jednoduchšiu a účinnejšiu variantu riešenia krízy podniku považujeme reštrukturalizáciu z dôvodu rýchlejšieho ukončenia reštrukturalizačného konania a menšej administratívnej záťaži spoločnosti. Za veľkú výhodu reštrukturalizácie pokladáme možnosť znovuoobnovenia podnikateľskej činnosti, bez zániku spoločnosti a pracovných miest.

Ako vyplýva z diplomovej práce *Účtovné a právne aspekty spoločnosti v kríze*, kríza spoločnosti patrí k bežnej a v dnešnej dobe častej fáze životného cyklu obchodných spoločností. V práci sme si definovali všetky pojmy a skutočnosti súvisiace s krízou spoločnosti, postupy a kroky, ktoré musí účtovná jednotka uskutočniť pri riešení krízy. Čitateľovi diplomovej práce vysvetľujeme a na konkrétnych príkladoch znázorňujeme proces zrušenia spoločnosti bez likvidácie formou zlúčenia, reštrukturalizáciu a konkurz. Aj keď je kríza všeobecne považovaná a spájaná s neúspechom a zlou podnikateľskou činnosťou účtovnej jednotky, možno ju chápať aj ako možnosť stať sa lepším a motivovať k lepším podnikateľským výsledkom.

Zoznam použitej literatúry

Tlačené knihy, monografie, vedecko-kvalifikačné práce

1. CENIGOVÁ, Anna.. Podvojný účtovníctvo podnikateľov- Praktická príručka. 15. vyd. Bratislava: Ceniga, 2015, 700s. ISBN: 978-80-969946-6-3
2. ĎURICA, Milan. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2015, 1456 s. ISBN: 978-80-89603-36-7.
3. KISLINGEROVÁ, Eva. Podnik v časech krize, 1.vyd. Praha : Grada, 2009, 208 s. ISBN 978-80-2473-136-0.
4. MAJDÚCHOVÁ, Helena a kol. Podnikové hospodárstvo, 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, 424 s. ISBN 978-80-8168-807-2.
5. MAJTÁN, Štefan. a kol. Podnikové hospodárstvo, 2. vyd. Bratislava : SPRINT, 2012, 323s. ISBN 978-80-893-9363-3.
6. MÁZIKOVÁ, Katarína a kol. Účtovníctvo vlastníckych transakcií. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, 236 s. ISBN 978-80-8168-501-9.
7. POSPÍŠIL, Branislav. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár. Bratislava: Iura Edition, člen skupiny Wolters Kluwer, 2012, 648 s. Komentáre. ISBN 978-80-8078-458-4.
8. SEDLÁK, Mikuláš. a kol. Podnikové hospodárstvo, 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2010, 352 s. ISBN 978-80-8078-317-4.

Článok v tlačenom časopise

1. HUTNÍKOVÁ, Alica a Branislav KRŠÁK. Návrh procesu reštrukturalizácie podniku v krízovej situácii. Manažment v teórii a praxi: online odborný časopis o nových trendoch v manažmente. Košice: Katedra manažmentu PHF EU, 2010, 6(1), 40-45. ISSN 1336-7137.
2. ONDRUŠOVÁ, Lucia. Zrušenie spoločnosti bez likvidácie. Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo: v teórii a praxi. Bratislava: Slovenská komora certifikovaných účtovníkov, 2018, 26(3), 29. ISSN 1335-2024.
3. ONDRUŠOVÁ, Lucia. Spoločnosť v kríze. Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo: v teórii a praxi. Bratislava: Slovenská komora certifikovaných účtovníkov, 2016, 24, 66-69. ISSN 1335-2024.

Články v elektronických časopisoch, zborníkoch a iné príspevky

1. CUKEROVÁ, Dominika. *Spoločnosť v kríze*. [Elektronický zdroj] Bratislava [2018] online. [cit 2019-10-13]. Dostupné na : <https://www.pravnenoviny.sk/spolocnost-v-krize>
2. KOLLAROVÁ, Zuzana . *Režim krízy budú môcť firmy ľahko obísť*. [Elektronický zdroj] Bratislava [2015] online. [cit 2020-01-23] Dostupné na : <https://www.etrend.sk/podnikanie/rezim-krizy-budu-moct-firmy-lahko-obist.html>
3. SENEŠI, Norbert. *Spoločnosť je v kríze, ak má nízke alebo záporné vlastné imanie*. [Elektronický zdroj] Bratislava [2016] online. [cit 2019-11-23] Dostupné na : <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/spolocnost-kriza-nizke-imanie>
4. SENEŠI, Norbert. *Spoločnosť v kríze - nový inštitút v Obchodnom zákonníku od 1.1.2016*. [Elektronický zdroj] Bratislava [2015] online. [cit 2019-11-23] Dostupné na : <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/spolocnost-v-krize-2016>
5. ŠKODOVÁ, V. *Lepšie neskoro ako nikdy. Kedy je potrebné reštrukturalizovať*. [Elektronický zdroj] Bratislava [2019] online. [cit 2019-01-23] Dostupné na : <http://www.restrukturalizacia.net/sk/10/kedy-je-potrebne-restrukturalizovat/>

Právne normy

1. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
3. Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
4. Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
5. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č.23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.
6. Opatrenie MF SR z 11. decembra 2013 č. MF/15464/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky, v znení neskorších predpisov.